

XIII REDOVNA SKUPŠTINA AKCIONARA

POKRIVENI
GUBICI, ISPLATA
AKCIONARIMA

REKONSTRUISAN IGLIČASTI
ZATVARAČ NA PRVOM
AGREGATU HE „PERUĆICA“

ZORAN OSTOJIĆ (SOZ):
*Moramo se obezbijediti
od svih izazova*

KOMISIJA ZA DODJELU NOVČANE
POMOĆI
*U skladu sa principima
humanosti*

DALEKOVOD: ED PODGORICA

09. **DALEKOVOD**
REGION 2 FC Distribucija
(Podgorica, Danilovgrad, Cetinje)
Godina promjena i investicija

STRUČNI PRILOG

25. **STRUČNI PRILOG**
Arhimedova hidrodinamička
pužna turbina
Ekonomija opšte dobiti

DALEKOVOD: ED NIKŠIĆ

11. **DALEKOVOD**
REGION 1 (Nikšić, Plužine)
Povećani kapaciteti i otvoren
prostor za razvoj privrede

SADRŽAJ:

<p>AKTUELNOSTI
04. Redovna Skupština akcionara
Elektroprivrede Crne Gore A.D. Nikšić</p> <hr/> <p>08. IZMEĐU DVA BROJA</p> <hr/> <p>DALEKOVOD
09. REGION 2 FC Distribucija (Podgorica, Danilovgrad, Cetinje)
Godina promjena i investicija</p> <hr/> <p>DALEKOVOD
11. REGION 1 (Nikšić, Plužine)
Povećani kapaciteti i otvoren prostor za razvoj privrede</p> <hr/> <p>DALEKOVOD
13. ED Pljevlja
Za poboljšanje naponskih prilika 620 hiljada eura</p> <hr/> <p>AKTUELNOSTI
15. Rekonstruisan igličasti zatvarač na prvom agregatu HE „Perućica“
Ponovo u automatskom režimu rada</p> | <p>AKTUELNOSTI
16. Godišnji remont dovodnog sistema HE „Perućica“
Uvertira za generalni remont elektrane</p> <hr/> <p>INTERVIJU
18. Predrag Krunic, regionalni menadžer prodaje kompanije Voith Hydro
Čekamo odluku o ugradnji osmog agregata u Perućici</p> <hr/> <p>21. CRNA GORA</p> <hr/> <p>23. REGION</p> <hr/> <p>24. SVIJET</p> <hr/> <p>STRUČNI PRILOG
25. Arhimedova hidrodinamička pužna turbina
Ekonomija opšte dobiti</p> <hr/> <p>OBJEKTIV
28. IV Savjetovanju CG KO CIGRE - Okrugli sto
„Budućnost elektro energetike Crna Gore“
Stvoriti uslove za održivi ekonomski razvoj</p> |
|---|--|

OBJEKTIV: CIGRE

28.

OBJEKTIV

IV Savjetovanju CG KO CIGRE - Okrugli sto „Budućnost elektro energetike Crna Gore“
Stvoriti uslove za održivi ekonomski razvoj

DALEKOVOD: ED PLJEVLJA

13.

DALEKOVOD

ED Pljevlja
Za poboljšanje naponskih prilika
620 hiljada eura

SINDIKALNE AKTUELNOSTI

Sindikalna organizacija
zaposlenih EPCG (SOZ)

30.

Ostojić: Moramo se obezbijediti Od svih izazova

MLADE SNAGE

Radoslav Mirković, inženjer za optimizaciju
u Direkciji za upravljanje energijom
Mnogobrojne Radove ljubavi

31.

ŽIVOTNA PRIČA

SVETISLAV ŠESTOVIĆ
uklopničar u TS Barutana
Svestranost kao stil života

32.

OBAVJEŠTENJA

Obavještenje o novim paketima i uslovima za
korištenje usluga mobilne telefonije i kupovinu
uređaja (mobilni telefoni i tableti)

33.

ŽIVOTNA PRIČA

Komisija za dodjelu novčane pomoći z
aposlenima u EPCG

36.

U skladu sa principima humanosti

SAVJETI LJEKARA 37

Sandra Sošić, Specijalista primijenjene
fizioterapije (Schroth terapeut)

37.

Tretman skolioze

38.

MUDRE MISLI 38

SPORT I REKREACIJA

Komentar šahovske partije

39.

FM JOVAN MILOVIĆ - VM DUŠAN LEKIĆ

PUTOPIŠNA REPORTAŽA

Jedan dan kod susjeda

40.

Kruje turistički centar Albanije (II)

DOBITNICI U NAGRADNOJ IGRI

31. kolo nagradne igre za zaposlene "Budi

42.

u toku, budi u igri"

43.

SKANDINAVKA I TESLA

impressum

ELEKTROPRIVREDA

PREDSJEDNIK ODBORA DIREKTORA

Srđan Kovačević

IZVRŠNI DIREKTOR

Stefano Pastori

DIREKCIJA ZA ODNOSI

SA JAVNOŠĆU

IZVRŠNI RUKOVODILAC

Rajko Šebek

rajko.sebek@epcg.com

RUKOVODILAC SEKTORA ZA INTERNU KOMUNIKACIJU

Mitar Vučković

mitar.vuckovic@epcg.com

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Miodrag Vuković

miodrag.vukovic@epcg.com

REDAKCIJA:

Olivera Vulanović

olivera.vulanovic@epcg.com

Biljana Mitrović

biljana.mitrovic@epcg.com

Marko Burić

marko.buric@epcg.com

KOMPJUTERSKA OBRADA:

Grafo group D.O.O. Podgorica

Adresa redakcije:

Ulica Vuka Karadžića 2 Nikšić

Tel/fax: 040/204-223

E - mail: list.epcg@epcg.com

Web site: www.epcg.com

Izdavač: Elektroprivreda

Crne Gore AD Nikšić

Tiraž: 1800

Štampa: Grafo group D.O.O.

Podgorica

AKTUELNOSTI

REDOVNA SKUPŠTINA AKCIONARA ELEKTROPRIVREDE CRNE GORE A.D. NIKŠIĆ

Mitar Vučković

POKRIVENI GUBICI, ISPLATA AKCIONARIMA

POKRIVENI GUBICI IZ RANIJIH GODINA U IZNOSU OD 235,5 MILIONA EURA. ISPLAĆENA NOVČANA SREDSTVA AKCIONARIMA SRAZMJERNO UČEŠĆU U KAPITALU KOMPA NIJE. OSNOVNI KAPITAL EPCG SA 1.003.666.058,45 EURA SMANJEN NA 907.107.719,78 EURA. PROŠLE GODINE OSTVARENA DOBIT OD OKO 35 MILIONA EURA, 9,6 MILIONA VIŠE NEGO 2013. GODINE. GUBICI ELEKTRIČNE ENERGIJE 2014.GODINE 16,83 Odsto, 2,3 Odsto MANJI NEGO PRETHODNE GODINE. PRICEWATERHOUSE D.O.O. PODGORICA PONOVO IZABRAN ZA REVIZORA. U NOVOIZABRANOM ODBORU DIREKTORA PROMIJENJENA DVA PREDSTAVNIKA KOMPA NIJE A2A. VANREDNA SKUPŠTINA ZAKAZANA ZA 30. JUL.

Skupština akcionara jednoglasno je prihvatila prijedlog Odbora direktora o načinu pokrivanja akumuliranih gubitaka kompanije u iznosu od oko 235, 5 miliona eura, utvrđen finansijskim iskazom na dan 31.12.2014.godine. Za te namjene kao i isplatu novčanih sredstava akcionarima, srazmjerno njihovom učešću u kapitalu, smanjen je osnovni kapital kompanije. Time je obezbijedeno oko 61,5 miliona eura za pokriće dijela akumuliranih gubitaka i oko 35 miliona za isplatu akcionarima. Preostali dio gubitaka, na osnovu mišljenja Instituta certifikovanih računovoda, kao organa državne uprave nadležnog za poslove računovodstva i revizije, biće pokriven iz revalorizacionih rezervi (165,4 miliona eura), a preostalih oko 8,6 miliona iz emisione premije.

Odlukom akcionara osnovni kapital kompanije smanjen je oko 96,5 miliona eura i sada iznosi oko 907 miliona.

Podsjećanja radi, Statutom Elektroprivrede Crne Gore A.D. Nikšić, član 59, stav 1 definisano je da se „akcionarski kapital može umanjiti na osnovu odluke Skupštine akcionara, za koju su glasali akcionari koji posjeduju najmanje dvije trećine ukupnog broja akcija, a koji su prisutni ili zastupani na Skupštini preko punomoćnika ili putem glasačkih listića“...

Skupština akcionara usvojila je i Izvještaj o poslovanju, kao i Finansijske i Konsolidovane izvještaje za 2014. godinu.

Izvršni direktor EPCG, *Stefano Pastori*, u uvodnom izlaganju istakao je da je postignut ogroman uspjeh, ostvarena osnovna načela poslovne, ispunjen godišnji elektroenergetski bilans koji je utvrdila država Crna Gore i obezbijedeno uredno snabdijevanje svih potrošača električnom energijom, kao i stvorene pretpostavke za uspješno i profitabilno poslovanje te ispla-

tu dividende akcionarima u narednim godinama - kazao je Pastori.

- Analize ukazuju da rezultati poslovanja u prvih pet mjeseci ove godine premašuju one iz uporednog perioda lani, tako da očekujem da će se trend dobrih proizvodnih i finansijskih rezultata nastaviti – naveo je Pastori.

Uz konstataciju da je protekla poslovna godina završena neto dobitkom od oko 34,7 miliona eura, što je za 9,6 miliona eura bolji rezultat nego 2013. godine, ocijenjeno je da

su pored dobrog upravljanja troškovima, najveći pozitivan efekat imala znatno manja rezervisanja za loša potraživanja.

Prošla 2014. bila je jedna od hidrološki nepovoljnijih godina, pa su proizvodni rezultati bili ispod očekivanih. Ukupno je proizvedeno 3.038,1 GWh, 159,9 GWh ili 5 odsto manje od plana ili, čak, 20,2 odsto (771,1 GWh) manje od ostvarenja u prethodnoj godini. HE „Perućica“, proizvela je 1007 GWh električne energije, 327 GWh manje nego prethodne godine, dok je HE „Piva“ proizvodnjom od 679 GWh, podbacila 455 GWh, u odnosu na 2013.godinu. Uprkos tome, ostvaren je visok stepen sigurnosti elektroenergetskog sistema, kao i veoma visok stepen pouzdanosti i raspoloživosti elektrane.

Dobru okolnost, prema ocjeni izvrnog direktora Pastorija, međutim predstavlja to što je u isto vrijeme i potrošnja bila manja od planirane, pa se nepovoljan proizvodni učinak nije odrazio na ukupne poslovne bilanse.

Inače, tokom prošle godine potrošeno je 16,6 GWh električne energije više nego godinu ranije, pri čemu je potrošnja direktnih potrošača bila veća 99 GWh, u prvom redu zahvaljujući povećanoj potrošnji KAP-a. Istovremeno 82,5 GWh bila je manja bruto distributivna potrošnja, čemu su doprinijele u prosjeku veće zimske i niže temperature tokom ljetnjih mjeseci, u odnosu na 2013. godinu.

Tokom prošle godine znatno su popravljene rezultati u dijelu izvoza električne energije. Nime, izvezeno je 11 GWh električne energije više nego 2013.godine, pa je po tom osnovu inkasirano više od 6,2 miliona eura. Istovremeno, uvezen je 691 GWh energije više nego prethodne godine, što predstavlja rashod od 27 miliona eura. U oba slučaja nije uzeta u obzir razmjena sa ERS-om i EPS-om.

Gubici u distributivnoj mreži, korigovani za neovlašćenu potrošnju, iznosili su 412 GWh, odnosno bili su na nivou 16,83 od-

sto ukupno preuzete električne energije. U odnosu na 2013. gubici su manji 49,1 GWh, izraženo u procentima 2,3 odsto. Na smanjenje gubitaka uticao je nastavak aktivnosti na izmještanju mjernih mjesta, povećan stepen očitivosti brojlara, kao i unapređenje sistema ciljnog kontrolisanja mjernih mjesta i potrošnje.

Plan naplate utrošene električne energije za 2014.godinu ostvaren je u cjelosti. Tokom prošle godine naplaćeno je 5,6 miliona eura više nego 2013.godine, dok je stopa naplate u prosjeku povećana 5,2 odsto u odnosu na 2013.godinu. Tome je, po opštoj ocjeni, doprinio nastavak akcije stimulisanja kupaca koji redovno izmiruju obaveze za utrošenu električnu energiju (projekat „Zlatni tim“), zatim akcija „Podijelimo teret“, kao i značajno povećanje efikasnosti isključenja kupaca sa dugom, posebno kod onih sa ugrađenim AMM brojlara.

U protekloj godini realizovani su i značajni investicioni projekti, izmirene obaveze prema trgovcima električnom energijom, a sve u cilju unapređenja tekućeg i budućeg poslovanja.

Kapitalna ulaganja realizovana su u manjem obimu u odnosu na 2013. godinu, a osnovni razlog je to što je AMM projekat- prva faza ugradnje novih elektronskih brojlara bila intezivirana i najvećim dijelom realizovana 2013. godine.

Akcionari su za revizora ponovo izabrali renomiranu kuću Pricewater house d.o.o. Podgorica.

Shodno Zakonu o privrednim društvima razriješeni su dosadašnji članovi najvišeg organa upravljanja u kompaniji, kojima je istekao mandat, dok su u novoizabrani Odbor direktora, u ime kompanije A2A, umjesto *Maura Miglia* i *Emilie Rio* izabrani *Andrea Crenna* i *Lorenzo Giussani*.

NOMINALNA VRIJEDNOST AKCIJE SMANJENA NA 6,91 EURO

Namjeru da pokriju dio akumuliranih gubitaka, utvrđen finansijskim iskazom na dan 31.12.2014. godine te isplate sve vlasnike akcija srazmjerno učešću u kapitalu Društva, akcionari su ostvarili smanjenjem osnovnog kapitala kompanije sa sadašnjih 1.003.666.058,45 eura na 907.107.719,78 eura. Odlukom je precizirano da se oko 61,5 miliona eura sredstava dobijenih umanjnjem nominalne vrijednosti akcije u iznosu od 0,4690 usmjeri na pokriće odgovarajućeg dijela akumuliranih gubitaka, kao i da se oko 7,9 hiljada eura nastalih kao rezultat zaokruživanja konverzije kapitala usmjeri na druge rezerve Društva. Preostalih oko 35 miliona eura, obezbijeđenih smanjenjem nominalne vrijednosti akcije u iznosu od 0,2668 eura, u narednih 60 kalendarskih dana od dana registracije izmjena Statuta, isplatiće se akcionarima koji su to svojstvo imali na dan donošenja odluke Skupštine. Smanjenje osnovnog kapitala realizovano je smanjenjem nominalne vrijednosti akcija Društva sa 7,6482 po akciji na 6,9124 eura.

Promjena osnovnog kapitala i nominalne vrijednosti akcija podrazumijeva i izmjene članova, 23 i 24 Statuta. Odluku treba da odobri Komisija za hartije od vrijednosti, a nakon registracije izmjena najvećeg pravnog akta kompanije čiji je prečišćeni tekst već dostupan na internom web portalu kompanije, promjene će računovodstveno uknjižiti Glavna finansijska direkcija.

ELEKTROPRIVREDA CRNE GORE A.D. ODBOR DIREKTORA

Broj: 10-00- 44238

Nikšić, 30.06.2015. godine

Na osnovu čl. 36. stav 1. i 40 stav 7 Zakona o privrednim društvima („Sl.list RCG“ br.6/02 i „Sl.list CG“ br.17/07, 80/08 i 36/11) i čl. 44 i 52 Statuta Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić, Odbor direktora Društva postupajući po predlogu Vlade Crne Gore u ime države Crne Gore kao većinskog vlasnika, na I - konstitutivnoj sjednici održanoj 30.06.2015.godine, donio je

O D L U K U O SAZIVU XII VANREDNE SKUPŠTINE AKCIONARA ELEKTROPRIVREDE CRNE GORE A.D. NIKŠIĆ

I

Saziva se XII vanredna Skupština akcionara Elektroprivrede Crne Gore A.D. Nikšić za 30.07.2015.godine.

II

Za XII vanrednu Skupštinu akcionara Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić utvrđuje se sledeći dnevni red:

1. Donošenje odluke o utvrđivanju načina izgradnje prioritetnog proizvodnog elektro – energetskog objekta u Crnoj Gori.

III

Vanredna Skupština akcionara Elektroprivrede Crne Gore A.D. Nikšić iz tačke I održaće se u Nikšiću „Scena 213“, ulica Danila Bojovića bb sa početkom u 12:00 časova.

IV

Za organizaciju XII vanredne Skupštine akcionara Elektroprivrede Crne Gore A.D. Nikšić zadužuje se sekretar Društva, Milivoje Vujačić, dipl.pravnik.

PREDSJEDNIK
Srdjan Kovačević, dipl.el.ing

Na odmor bez brige

Pobrinite se za svoje osiguranje
prije odlaska u inostranstvo

Izaberite jedan od naših
paketa osiguranja na
putovanju:

- CLASSIC start i CLASSIC plus
- PRO start i PRO plus
- TRAVEL start, TRAVEL standard
i TRAVEL plus

Osiguranje na
putovanju sa zdravstvenom
asistencijom – turističko
osiguranje

www.lo.co.me

020 404 404

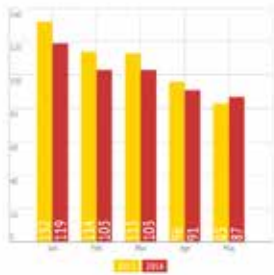

IZMEĐU DVA BROJA

Dnevni iznos za 1 kWh potrošnje 83,667,325 kWh, što znači energije što za 1 kWh trošnje u odnosu na godišnju potrošnju, odnosno 4% manje u odnosu na potrošnju u istom periodu prošle godine. Prosječni račun smanjen je izliva popusta za redovni putničko vozilo za 145,100 kupaca.

Prosječan račun po gradovima

Grad	Prosječan račun	Broj rasvjetnih postaja
Bar	29,43€	13,380
Berane	24,31€	8,001
Bijelo Polje	26,26€	9,743
Budva	24,49€	10,339
Četina	26,79€	3,954
Herceg Novi	23,29€	12,111
Kotor	23,79€	2,788
Milovici	23,49€	2,794
Niški	22,13€	12,509
Ploče	24,50€	7,019
Podgorica	22,90€	64,731
Rožaje	27,79€	2,267
Tivat	29,49€	4,937
Ulcinj	23,94€	4,316
Zabljak	22,70€	1,348

DVIJE NOVE TS U KOLAŠINU

Protekle dvije sedmice vrijedno se radilo na održavanju elektroenergetske mreže u Kolašinu. Dvije stare trafostanice (kule) sa dotrajalom opremom, Vodenica i Donji Pažanj, srušene su a na njihovom mjestu postavljene su nove sa najsavremenijom opremom proizvodnje SIEMENS.

Ukupna vrijednost investicije je oko 80 hiljada eura.

Novim 10/0,4 kV trafostanicama, snage 630 KVA, obezbijediće se sigurnije i pouzdanije napajanje potrošača centra grada i prigradskog područja s obzirom da su obje trafostanice dio gradskog 10 kV prstena.

SLUŽBA 35 KV: REMONT VAZDUŠNIH VODOVA

Služba za održavanje 35 kV vazdušnih vodova završila je redovni godišnji remont vazdušnih vodova u Nikšiću, nakon čega se ekipa preselila na Cetinje.

Kako navode u Službi na Cetinju imaju dosta posla. Pored redovnog remonta dalekovoda očekuje ih i sanacija havarije na Lovčenu, koja se dogodila tokom zimskog nevremena.

BIJELO POLJE: UGRADNJA AMM BROJILA

U Bijelom Polju je 1. juna počela druga faza projekta ugradnje AMM brojila. Plan je da se ugradi 4000 brojila. U prvoj fazi ugrađeno je oko 6200, pa će u Bijelom Polju oko 50 odsto kupaca imati "pametna brojila".

Na terenu se priprema mreža za ugradnju brojila, a uporedo se sprovode i investicije, koje će doprinijeti stabilnijem i kvalitetnijem napajanju kupaca u Bijelom Polju.

SINDIKALNE AKTUELNOSTI: KADROVSKE PROMJENE U SO EPCG

Danica Popović, sindikalni povjerenik u FC Snabdijevanje, nova je predsjednica Skupštine Sindikalne organizacije EPCG A.D. Nikšić. Dosadašnjem predsjedniku Skupštine SO, Miodragu Miloviću, pretao je radni odnos u EPCG.

Takođe, Miladin Raković izabran je za povjerenika u ED Budva, dok je Dragoslav Pešić novi povjerenik u ED Berane.

DALEKOVOD

REGION 2 FC DISTRIBUCIJA

(Podgorica, Danilovgrad, Cetinje)

Biljana Mitrović

GODINA PROMJENA I INVESTICIJA

Izgradnja i rekonstrukcija energetskih objekata koji su glavne napojne tačke za Podgoricu i Danilovgrad u prethodnom periodu, puštanje u pogon novih trafostanica na tom konzumnom području i priprema za rekonstrukciju više trafostanica sa kojih se napaja centar Cetinja i nekoliko prigradskih naselja, podgrijavaju optimizam kad je u pitanju sigurnost i kvalitet snabdijevanja električnom energijom 130 hiljada potrošača u Regionu 2.

- Pred Regionom 2, u kojem su od 01.juna objedinjene u jednu organizacionu cjelinu Elektrodistribucija Podgorica sa Poslovnicom Danilovgrad i ED Cetinje, je nimalo lak zadatak da obezbijede sigurno i kvalitetno napajanje za oko 130 hiljada potrošača - kaže direktor ovog regiona, **Jagoš Pupović**. On, ipak, ne očekuje probleme u organizaciji posla u novoj cjelini, u vezi sa tehničkim pitanjima, jer je ED Podgorica i u prethodnom periodu, pored Glavnog grada, bila zadužena i za konzum Danilovgrada, Zetu i Tuzi, što nije malo područje.

- Osnovne djelatnosti Operatora distributivnog sistema biće sprovedene kroz prisustvo operativnih ekipa i zaposlenih u svim djelovima Regiona 2, a poslovi održavanja, mjerenja, pristupa mreži i upravljanja biće organizovani preko šefova službi, glavnih inženjera u određenoj oblasti i neposrednih izvršilaca. Naravno, neće izostati ni podrška operativi od strane odgovarajućih administrativnih službi naše cjeline, odnosno neće izostati odgovor svakog zaposlenog na izazov nove organizacije - kazao je Pupović.

On je optimista i kad je u pitanju sigurnost snabdijevanja potrošača električnom energijom, a svoj optimizam temelji na činjenici da Distribucija u svoj sistem svake godine ulaže znatna finansijska sredstva.

- Realizovane investicije izgradnje i rekonstrukcije energetskih objekata koji su glavne napojne tačke u Podgorici i Danilovgradu u prethodnim godinama, kao i puštanje u rad novih TS 10/0.4 kV, daju nam za pravo da konstatujemo da je u ovom trenutku stanje distributivne mreže u konzumu Glavnog grada na zadovoljavajućem nivou - kazao je Pupović podsjećajući da je krajem prošle i početkom ove godine na području podgoričkog konzuma pušteno u pogon osam novih trafostanica, da bi potrošači sa područja Karabuškog Polja, Cijevne, Mahale, Sukuruća, Gošića, Vranjine, Grlića i užeg centra Danilovgrada

dobili znatno kvalitetnije i pouzdanije napajanje električnom energijom.

U toku su radovi na izgradnji još šest trafostanica 10/0,4 kV (Mosori, Zagreda 2, Vuksan Lekić 3, Šabov krug, Veruša Valovi i Hadžaj), u ukupnoj vrijednosti od 270 hiljada eura, a realizacijom ovih investicija u narednih nekoliko mjeseci, oko 500 potrošača na području Danilovgrada, Tuzi i Veruše imaće stabilnije snabdijevanje i bolji napon.

Takođe je započela ugradnja reklozera na 10 kV dalekovodima "Barutana" i "Krečana" u cilju smanjenja beznaponskih pauza i poboljšanja naponskih prilika potrošača Lješaanske Nahije i Bjelopavlića. Planirano je da realizacija ove investicije, vrijedne 200 hiljada eura, traje 60 dana.

- Dio investicija iz Plana za prošlu godinu zbog komplikovanih tenderskih procedura nije realizovan 2014, ali će ti projekti biti završeni ove godine, a u tu svrhu opredijeljeno je oko 600 hiljada eura - saopštava Pupović i dodaje da je i Cetinje primjer dobre prakse, kad je u pitanju investiciono i tekuće održavanje elektrodistributivnih objekata i kontinuiran rad na razvoju elektrodistributivnog sistema. Na tom području planirana je rekonstrukcija osam trafostanica sa kojih se napaja centar grada i određena prigradska naselja, što će dodatno popraviti pouzdanost i kvalitet napajanja tamošnjih potrošača.

- Na kvalitet sistema pozitivan uticaj ima i Projekat modernizacije mjerenja potrošnje el. energije u okviru kojeg se vrši rekonstrukcija postojeće mreže zamjenom starih drvenih stubova betonskim i ugradnjom samonosivog kablovskog snopa. Od početka realizacije II faze projekta (mart 2015.) već je završen dio predviđenih radova u Podgorici, Danilovgradu i Tuzima. U narednom periodu nastaviće se aktivnosti u Podgorici, a kasnije i na području Golubovaca. U toku ljetnjeg perioda planirano je izvođenje radova i na teritoriji cetinjske opštine -istakao je Pupović.

On napominje da je od marta u Regionu 2 ugrađeno preko četiri hiljade novih multifunkcionalnih brojila, a plan je da se do kraja godine na ovom području implementira oko 12 hiljada mjernih uređaja.

- Radovi na realizaciji II faze Projekta fokusirani su, kao što je poznato, na prigradska konzumna područja, što će znatno doprinijeti smanjenju, kako tehničkih, tako i komercijalnih gubitaka električne energije-kazao je, na kraju, Jagoš Pupović.

VELIKO DISTRIBUTIVNO PODRUČJE

Region 2 pokriva veliko i razuđeno područje na kojem je raspoređeno 1.532 trafostanice, 910 kilometara 10 kV dalekovoda i 475 km 10 kilovoltnih kablova.

Šef Službe održavanja u ovom regionu, **Nikola Živković**, kaže da su zaposleni u Službi dobro obučeni za svoj posao, naporno rade i maksimalno se zalažu na poslu.

- To su dobre i iskusne ekipe koje se trude da preventivno djeluju, ali ipak nema dovoljno ljudi, prije svega elektromontera na kojima počiva taj dio preduzeća - navodi Živković.

Prema važećoj sistematizaciji radnih mjesta, Službi održavanja Regiona 2 nedostaje nekoliko desetina radnika

DALEKOVOD

REGION 1

(Nikšić, Plužine)

Olivera Vulanović

POVEĆANI KAPACITETI I OTVOREN PROSTOR ZA RAZVOJ PRIVREDE

Vladimir Maksimović

DJELOKRUG RADA ED NIKŠIĆ NIJE SE PROMIJENIO U NOVOJ REGIONALNOJ PODJELI. TRAFOSTANICE NA OVOM TERENU REKONSTRUISANE I OSAVREMENJENE. DRUGA FAZA IMPLEMENTACIJE AMM SISTEMA, PO PLANU.

Rekonstrukcijom i modernizacijom objekata na 35 kilovoltnom naponskom nivou, te povećanjem instaliranih kapaciteta, u Nikšiću su stvoreni uslovi ne samo za stabilno snabdijevanje potrošača nego i za razvoj privrede. Novoimenovani rukovodilac Regiona I, **Vladimir Maksimović**, navodi da su gradske trafostanice sada u dobrom,

čak zavidnom stanju, osposobljene za uslove savremene isporuke električne energije.

- Povećani su instalirani kapaciteti trima glavnim distributivnim trafostanicama pa smo i otvoreni za razvoj industrije koja će, nadamo se, uslijediti. Dvije su nove, savremene, sa daljinskim nadzorom i upravljanjem, sa svim potrebnim mjerjenjima i kontrolom. To su TS 35/10Kv „Bistrica“ i „Trebjesa“, koje su posljednja riječ ove vrste tehnologije na evropskom tržištu. U toku je izgradnja nove tridesetpetokilovoltne trafostanice „Kličevo“, gdje se trenutno radi 110 kV postrojenje, a nakon toga slijedi i desetokilovoltno - ističe Maksimović.

Nikšićki distributeri, međutim trude se da dodatno poboljšaju usluge u svim djelovi-

ma konzuma, pa su rekonstuisali i nekoliko trafostanica na ruralnom području.

- Potpuno smo osavremenili TS 35/10 kV „Mačak“ u Župi, kao i onu u Crkvičkom polju. Rekonstuisana je i TS „Vilusi“, a uskoro će biti i trafostanica u Breznima. Slijedi rekonstrukcija TS „Plužine“ za koju je oprema dobrim dijelom nabavljena. U Nikšiću planiramo da izgradimo još jednu trafostanicu, 35/10kV, na Duklu, koja bi značajno poboljšala napajanje potrošača u tom dijelu opštine. Zahvaljujući svim ovim osavremenjavanjima, potrošači električne energije na području prvog distributivnog regiona, u dužem vremenskom periodu će imati kvalitetno napajanje, bez značajnijih intervencija - kaže Maksimović

Izgradnja TS „Kličevo“

Pored održavanja, rekonstrukcije i modernizacije objekata i mreže, jedna od najvažnijih aktivnosti u ovom distributivnom regionu, svakako je i nastavak implementacije AMM sistema daljinskog očitavanja brojila.

- Druga faza projekta u okvirima je planirane dinamike. Kao što je poznato, imamo velike gubitke za koje je većinom kriva neovlašćena potrošnja, ponegdje i neadekvatno mjerenje. Naše ekipe često imaju poteškoća sa isključenjem velikih dužnika. Upravo AMM sistem omogućava da se ovi problemi izbjegnu, ako ne i potpuno eliminišu – kaže Maksimović i podsjeća da je nedavno završena ugradnja novih brojila u Kočanima te da se pripremaju za Kličevo, Mokru Njivu i Gornje Polje.

Kao i svaki sistem, i AMM ima svoje dječije bolesti, objašnjava naš sagovornik, ali će se one vremenom liječiti. Dosadašnja iskustva, međutim govore da je na području gdje su ugrađena nova elektronska brojila, naplata znatno povećana, što je veoma važno, a Distribuciji je u velikom broju slučajeva olakšano isključenje čak i tamo gdje su nekad imali određenih poteškoća. Jedan dio potrošača pribjegava destruktivnim radnjama na brojilu, ali to nije samo problem distributera. S obzirom da je u pitanju nova tehnologija, potrebno je da je prate i novi zakonski propisi. Ono što je najvažnije, takve radnje se na brojilu primijete, a nesavjesni kupac se locira i stavi pod neku vrstu lupe, tj. nadzora naglašava Maksimović.

TS "Trebjesa"

TS "Bistrica"

PROMJENE BILE POTREBNE

Za novoimenovanog rukovodioca Regiona 1 (Nikšić i Plužine), dipl.el.ing. *Vladimira Maksimovića*, skoro da nema nepoznаницa u funkcionisanju distributivnog područja koje mu je nedavno povjereno na rukovođenje. Naime, još kao početnik krenuo je „odozdo“, kroz sve instance inženjerskog posla u ED Nikšić usavršavajući se kroz svakodnevnu praksu.

Maksimović smatra da su promjene u organizacionoj šemi FC Distribucije koja je podijeljena na sedam regiona bile neophodne te da se nada da će se pokazati i kao efikasne.

-Nova organizacija FC Distribucija još je na početku, sektori se još „stvaraju“ i tek će dobiti svoj konačni profil. Distributivni sistem nije jednostavan i treba ga analizirati sa više aspekata. Što se tiče nekadašnje ED Nikšić, stvari se nijesu mnogo promijenile. Ovo područje je još teritorijalno najveće u Crnoj Gori. Pripadaju mu Plužine, Vilusi i manji broj sela koja se graniče sa Cetinjem. Nekadašnje poslovnice više ne postoje, a rukovođenje je centralizovano. Monteri su i dalje stacionirani u Plužinama i Vilusima ali će, ubuduće, očekivati i više pomoći iz „centrale“ - navodi Maksimović.

DALEKOVOD

ED PLJEVLJA

Marko Burić

ZA POBOLJŠANJE NAPONSKIH PRILIKA 620 HILJADA EURA

Značajna ulaganja u mrežu: Igor Golubović

Zaposleni u ED Pljevlja imaju pune ruke posla ovoga ljeta. Pored toga što se sprovodi značaj broj investicija u toku je i sanacija posljedica zimskog nevremena, kao i pripremanje mreže za narednu zimu.

Ove godine za kvalitetnije i bolje napajanje u Pljevljima biće uloženo 620.000 eura. Ukupno se izvodi 12 investicija, koje će poboljšati naponske prilike za oko 4500 kupaca u tom gradu. Rukovodilac Regiona 7 (ED Pljevlja, ED Žabljak), Igor Glubović, istakao je da se najvrjednija investicija realizuje u naselju Guke.

- Riječ je o izgradnji dvije trafostanice i to MBTS „Hram“ i MBTS „Bogiševac“ sa postavljanjem VN kablova i uklapanjem u NN mrežu. Ukupna vrijednost investicije je blizu 202.570 eura. Radove izvodi Ramel d.o.o. Ovom investicijom će se izmjestiti i 10 kV dalekovod koji jednim dijelom prolazi kroz gusto naseljen dio Guka. Takođe, u naselju Komini je u toku izgradnja MBTS „Komini“, kao i postavlja dva VN kablovska voda koji će navedenu TS spojiti u prsten sa napajanjem iz TS 35/10 Voloda i TS 35/10 Guke. Pored značajno kvalitetnijeg snabdijevanja naselja Komini i dijela Radosavca obezbijediće se novo napajanje u prsten niza trafostanica što će omogućiti selektivnost u napajanju i značajno povećanje pouzdanosti elektroenergetskih objekata - rekao je Golubović.

Naselje Ševari takođe će dobiti novu MBTS, dok je u naseljima Balibegovo brdo i Kamen završena rekonstrukcija niskonaponske mreže, što će značajno povećati pouzdanost i bezbjednost u napajanju.

- U toku je i izbor izvođača za izgradnju podzemne NN mreže u naselju

Potrlica, a radi se i na ugradnji AMM brojlara za preko 4000 potrošača. Takođe, u Milunićima, Podborovi i Potkrajcima

Slaven Pejović (na stubu) i Saša Čavić na terenu

rade se tri stubne trafostanice, dok je u toku rješavanje imovinsko pravnih odnosa, nakon čega će početi izgradnja izlaznog kraka 35 kV dalekovoda iz TS 35/10 kV „Odžak“. Ovom investicijom riješiće se višegodišnji problem sa napajanjem kompletnog seoskog trafo područja u selima na potezu od Pljevlja prema Kosanici, Maoču, Bobovu, Odžaku kao i obezbijediti selektivnost i pouzdanije napajanje za preko 770 kupaca - dodao je Golubović.

Pored realizacije investicija u Pljevljima se rekonstruiše i "oporavlja" mreža od posljedica zimskog nevremena. Zaposleni u Službi za održavanje i ovoga ljeta trude se da dođu do svih seoskih područja, koja su bila ugrožena tokom zime. Cilj je da se niskonaponska mreža dovede u što bolje stanje, kako bi bila spremna za narednu zimu.

- Trudimo se da ljeto iskoristimo na što bolji način i da rekonstruišemo mrežu. U gradskom području postavljamo nove stubove i kablove, dok u seoskim područjima rekon-

struišemo niskonaponsku mrežu. Zima je ostavila velike posljedice, zbog toga imamo dosta obaveza ovoga ljeta, ali nadamo se da ćemo sve završiti na vrijeme - kazao je monter za vazdušne vodove u ED Pljevlja, Slaven Pejović.

Slaven ističe kako i sada imaju problema sa nepristupačnim terenom te da se samo može zamisliti kakva je situacija bila tokom zimskog nevremena (možda fotografije, koje nam je dostavio kolega Pejović, govore više od riječi...).

Saša Čavić navodi kako se ekipi dešavalo da tokom nevremena kroz snijeg nose stub oko 200 metara. U ljetnjim uslovima je naravno lakše raditi, ali posla ne fali, mrežu treba dovesti u što bolje stanje kako bi kupci bili zadovoljni.

- Trudimo se, kao i uvijek, da posao odradimo što kvalitetnije. Svaki dan smo na terenu, cilj je da dodemo do svih seoskih područja i da rekonstruišemo 10 kV i ni-

skonaponsku mrežu, kako bi napajanje bilo što bolje - objašnjava Čavić.

Zahvaljujući ulaganjima u mrežu tokom 2014. godine, zatim zalaganjem svih zaposlenih gubici su sa 15,61 odsto, koliko su iznosili 2013. godine, smanjeni na 13,6 odsto u 2014. Možda će ova godina biti još bolja...

Evo kako je bilo tokom zimskog nevremena

Sanacija kvarova u ekstremnim uslovima (Slaven Pejović)

Intervencija u Glibačima (Saša Čavić)

AKTUELNOSTI

REKONSTRUISAN IGLIČASTI ZATVARAČ NA PRVOM AGREGATU HE „PERUĆICA“

Miodrag Vuković

PONOVO U AUTOMATSKOM REŽIMU RADA

U HE „Perućica“, u toku prve polovine juna, obavljani su radovi na turbini 1B na prvom agregatu. Radovi su izvođeni na igličastom zatvaraču ove turbine zbog problema u radu uočenih krajem prošle godine. Cilj obavljenih radova, po riječima šefa Službe za mašinske radove, **Dragomira Blagojevića**, bio je da prvi agregat ponovo radi u automatskom režimu i pruža usluge sekundarne regulacije.

Rukovodilac Sektora za održavanje, **Slobodan Jokić**, naglašava da su ovi veoma zahtjevni radovi obavljani sopstvenim snagama, a da je termin radova određen upravo za ovaj period jer je tada bila povoljna hidrološka situacija za njihovo izvođenje.

- S obzirom da su radove izveli isključivo radnici Sužbe za mašinske radove, to je pokazatelj da oslonac na sopstveni kadar čini

bitnu i neophodnu pretpostavku ostvarivanja funkcije uspješnog održavanja i dostizanja adekvatne pogonske spremnosti proizvodne opreme elektrane u narednom periodu - dodaje Blagojević.

- Za pomenute radove bilo je neophodno pražnjenje prvog cjevovoda, što smo iskoristili da odradimo još neke dodatne poslove na prvom i drugom agregatu –kaže Slobodan Jokić.

Radovi na turbini 1B i drugi poslovi na prva dva agregata odrađeni su planski prije redovnog godišnjeg remonta u HE „Perućica“ koji je po već ustaljenoj praksi planiran za mjesec avgust.

AKTUELNOSTI

GODIŠNJI REMONT DOVODNOG SISTEMA HE „PERUĆICA“

Miodrag Vuković

UVERTIRA ZA GENERALNI REMONT ELEKTRANE

Redovan godišnji remont hidro-mehaničke i elektro opreme na dovodnom sistemu HE „Perućica“ počeo je krajem maja, a prema usvojenim remontnim planovima trajao je do 01.jula. Planom su bili predviđeni radovi na zatvaračnicama: „Krupac“, „Slano“, „Vrtac“ i „Ulaznoj građevini“. Po riječima glavnog inženjera za hidro-mehaničku opremu, Radosava Aleksića, tokom juna remontovana je kompletna oprema na pomenutim zatvaračnicama, što podrazumijeva pregled, čišćenje i podmazivanje opreme, kao i zamjenu pohabanih dijelova u cjelokupnom dovodnom sistemu naše najstarije velike hidroelektrane.

- Najznačajniji i najobimniji bili su radovi na zatvaračnici „Vrtac“. Ova zatvaračnica je najkompleksnija, a njenu opremu čine tri prelivne klapne, tablasti zatvarač, glavni regulacioni segmentni zatvarač, agregat i mašina za čišćenje rešetke tj.čistilni stroj – kaže Radosav Aleksić.

- Naš cjelokupan rad umnogome zavisi i od spremnosti opreme, najznačajnije nam je da nam besprekorno funkcioniše čistilni stroj tzv. čistilica, koja predstavlja visokosofisticiranu opremu kada su ovakvi radovi u pitanju – dodaje Aleksić.

Aleksić dodaje da je pored ove prve faze remontnih radova na hidromehaničkoj opremi planom predviđeno da za vrijeme totalne obustave rada elektrane, tj. za vrijeme generalnog godišnjeg remonta, budu odrađeni i kompleksni radovi na dovodnim cjevovodima HE „Perućica“.

- Tokom generalnog remonta planirani su radovi na antikorozivnoj zaštiti cjevovoda elektrane tzv. pjeskarenje, remont dilatacijskih spojeva, kao i radovi na zatvaračnici „Povija“ – kaže na kraju glavni inženjer za hidro-mehaničku opremu Radosav Aleksić.

FOTO: REMONT NA ZATVARAČNICAMA

Ekipa za izvođenje mašinskih radova HE "Perućica" kod čistilice (Vrtac): Radosav Aleksić, Pavle Bajović, Zoran Đurović, Aleksandar Caušević, Đordije Vukotić i Radovan Albijanić (s lijeva nadesno)

Aleksić kod dizel agregata (Vrtac)

Postrojenja prelivnih klapni na zatvaračnici "Vrtac"

Igličasti - Džonsonov zatvarač na zatvaračnici "Krupac"

Tablasti zatvarač na Krupcu

Glavni regulacijski segmentni zatvarač (Slano)

Tablasti zatvarač na zatvaračnici "Slano"

Iz drugog ugla: Tablasti zatvarač (Slano)

INTERVIJU

**PREDRAG KRUNIĆ, REGIONALNI MENADŽER
PRODAJE KOMPANIJE VOITH HYDRO**

Olivera Vulanović

ČEKAMO ODLUKU O UGRADNJI OSMOG AGREGATA U PERUĆICI

ELEKTROPRIVREDA CRNE GORE, VEĆ 12 GODINA USPJEŠNO SARADUJE SA RENOMIRANOM NJEMAČKOM KOMPANIJOM VOITH HYDRO IZ HEIDENHEIMA, SA KOJOM JE REALIZOVANO VIŠE VAŽNIH PROJEKATA NA REKONSTRUKCIJI I MODERNIZACIJI DVIJE CRNOGORSKE VELIKE HIDROELEKTRANE: „PERUĆICA“ I „PIVA“. REGIONALNI MENADŽER PRODAJE KOMPANIJE VOITH HYDRO, PREDRAG KRUNIĆ, U INTERVIJU ZA LIST „ELEKTROPRIVREDA“ NAVODI IZUZETNU SARADNJU SA EPCG, KAO I SPREMNOST NJEMAČKE KOMPANIJE DA UČESTVUJE U IZGRADNJI HIDROENERGETSKIH OBJEKATA NA CRNOGORSKIM VODOTOCIMA.

Kako ocjenjujete dosadašnju saradnju sa EPCG na projektima rekonstrukcije i modernizacije "Perućice" i "Pive" i kakvi su vaši planovi i očekivanja u narednom periodu?

Voith Hydro je kao glavni izvođač realizovao više projekata u ove dvije najveće i najznačajnije crnogorske hidroelektrane. Prvi ugovor je zaključen još 2003. i kroz njegovu realizaciju rekonstruisana je i modernizovana elektro oprema na četiri agregata 40 MVA i dva kućna agregata 1 MVA u HE "Perućica". Vrijednost projekta je iznosila oko osam miliona eura. Bio je to veoma važan projekat za Elektroprivredu Crne

Gore, koja je nakon više od četrdeset godina rada tih agregata završila njihovu rekonstrukciju i modernizaciju i na taj način obezbijedila pogonsku spremnost elektrane koja se dokazala kroz izvanrednu proizvodnju električne energije u godinama nakon realizacije projekta. Naravno, bio je to i veoma značajan projekat i za Voith Hydro. Značajan i u inženjerskom i u finansijskom smislu, a i veoma značajan u smislu pozicioniranja kompanije na tržištu Crne Gore i nekadašnje Jugoslavije. Taj projekat je imao i taj značaj što je kroz njega provjerena i realizacija jednog kompleksnog projekta kroz model finansiranja koji je

obezbijedila Vlada Crne Gore sa njemačkom razvojnom bankom, KfW, gdje je veći dio utrošenih sredstava bio donacija Vlade Njemačke.

Nakon toga projekta, uslijedilo je više drugih manjih ili većih projekata i u HE "Perućica" i u HE "Piva". U HE "Perućica" je realizovana isporuka više pelton turbina, dok je u HE "Piva", takođe kroz nekoliko ugovora, rekonstruisana i modernizovana različita elektro oprema, kao što su pobudni sistemi, sistemi električnog kočenja, visokonaponska oprema, mjerno-regulaciona oprema, sistemi električnih zaštita agregata i dalekovoda, postrojenja sopstvene potrošnje, SCADA sistem itd.

Voith Hydro je, inače, izradio preliminarnu studiju koja je definisala glavne ciljeve i objektivne mogućnosti realizacije projekta rekonstrukcije i modernizacije HE "Piva". Studija je predvidjela i povećanje instalisane snage elektrane, što je jedan od ciljeva definisanih u vladinim strateškim dokumentima razvoja energetike u Crnoj Gori. Na osnovu predloga i zaključaka iz te studije, Vlada Crne Gore i EPCG, obezbijedili su kredit njemačke razvojne KfW banke za finansiranje projekta.

Saradnja sa EPCG na svim realizovanim projektima je protekla veoma uspješno. Elektroprivredin tim za modernizaciju ove dvije hidroelektrane sa Boškom Božovićem

na čelu je veoma stručno, veoma uspješno i veoma profesionalno upravljao i vodio realizaciju svih ovih projekata. Takođe veoma dobru saradnju imali smo i sa timovima za održavanje HE "Piva" i HE "Perućica". Elektroprivreda Crne Gore se kroz ove projekte predstavila kao ozbiljna kompanija sa stručnim i kompetentnim inženjerskim kadrom koji je i u Voith Hydro ocijenjen najvišom ocjenom.

Ubijeden sam da je i Elektroprivreda Crne Gore zadovoljna sveukupnim angažovanjem Voith Hydro i kvalitetom realizacije projekata, kvalitetom rada i pouzdanošću modernizovanih postrojenja i rekonstruisane opreme.

Sa druge strane i Voith Hydro je u skladu sa svojom poslovnom politikom i dokazanim odnosom kompanije prema kupcima uvijek ponudio i realizovao ono što je u tom trenutku najbolje i najkvalitetnije u oblasti tehničkih rješenja i opreme za hidroelektrane. U tom smislu mislimo da su naša očekivanja da i dalje budemo prisutni na budućim poslovima rekonstrukcije i modernizacije HE "Perućica" i HE "Piva" potpuno opravdana i sa potvrđenim referencama.

Ukupna vrijednost realizovanih ugovora u obje elektrane je blizu petnaest miliona eura. Voith je, takođe uradio i Studiju rekonstrukcije i modernizacije MHE "Glava Zete".

Jedan od tih budućih poslova za koje je Voith Hydro posebno zainteresovan je ugradnja osmog agregata u HE "Perućica". Kompanija Voith Hydro je jedna od dvije kompanije koja je na međunarodnom tenderu za agregat osam dostavila ponudu. U toku evalucionog postupka potvrđeno je da ponuda ispunjava sve zahtjeve tenderske dokumentacije, da su ponuđena tehnička rješenja visokog kvaliteta, a u našoj kompaniji su sigurni i da je ponuda veoma povoljna i u komercijalnom smislu. Međutim, za sada je izostala odluka Elektroprivrede Crne Gore da nastavi projekat ugradnje osmog agregata. Bez obzira na to, Voith Hydro redovno produžava opciju ponude i obavještenje o tome redovno šalje Elektroprivredi Crne Gore. Na taj način i poslije više od šest godina naša ponuda za agregat osam je aktuelna i sa istim komercijalnim uslovima kao u vrijeme podnošenja ponude.

Voith Hydro je 2009. godine otvorio regionalno predstavništvo u Podgorici. Koji su bili odlučujući razlozi za to?

Voith Hydro je od 2000. godine posebno fokusiran na Crnu Goru, a kao rezultat uspješne saradnje sa EPCG i državom Crnom Gorom te vjere u razvojne planove hidroenergetike u Crnoj Gori, Voith je otvorio regionalno predstavništvo u Crnoj Gori za svoje aktivnosti na zapadnom Balkanu, u maju 2009. godine.

Predstavništvo u Podgorici obezbjeđuje lokalnu podršku tokom cijelog ciklusa projekta, od poslovnog razvoja do uspješne realizacije projekta.

Cilj predstavništva Voith Hydro Podgorica je da bude u kontinuiranom i direktnom kontaktu sa klijentima, konsultantima, lokalnim izvođačima i lokalnim organima.

Voith Hydro Podgorica pokriva i tržište regiona tj. tržišta susjednih zemalja, Bosne i Hercegovine sa Republikom Srpskom, Kosova, Makedonije i Srbije.

U Srbiji je Voith Hydro potpisao, 2013. godine, ugovor sa EPS-om o rehabilitaciji četiri agregata za HE „Zvornik“. Posao je vrijedan 65 miliona eura, a finansira se iz kredita KfW banke.

Na međunarodnom tenderu za rehabilitaciju osam postojećih MHE u Srbiji, koji se finansira iz sredstava EBRD-a, EPS je u aprilu 2015. godine odabrao Konzorcijum Elnos-Koessler. Koessler je kćerka firma Voith hydro.

Na Kosovu je Koessler u 2014. godini isporučio i pustio u pogon tri MHE.

U Makedoniji je Voith Hydro u 2014. godini predao ponudu za isporuku i montažu opreme za novu HE „Boškov Most“ čija je evaluacija i vrednovanje u toku.

Koliko je hidroenergetski potencijal Crne Gore motivišući za kompaniju poput Voith-a? Iz medija se moglo saznati da ste zainteresovani za izgradnju hidroenergetskih objekata na Komarnici i Morači.

Crna Gora raspolaže sa značajnim hidroenergetskim potencijalom na Morači, Komarnici, Limu, Čehotini i Tari, a do sada je iskorišćeno samo 17 odsto.

Veliki dio neiskorišćenog hidropotencijala vezan je za sporazume Crne Gore sa susjednim državama Srbijom i BiH (Republika Srpska) o zajedničkom iskorišćenju potencijala i izgradnji elektrana.

Ukoliko se stvore uslovi za izgradnju elektrana na navedenim vodotocima, Voith Hydro bi imao interesa da učestvuje u gradnji takvih objekata.

Podsjetio bih da je u oktobru 2008. godine Federalno ministarstvo za transport, inovacije i tehnologiju Republike Austrije i Ministarstvo za ekonomski razvoj Crne Gore potpisali su Memorandum o razumijevanju u oblasti tehnološke saradnje u energetskom sektoru. U cilju realizacije ovog Memoranduma formirana je zajednička radna grupa koju sačinjavaju predstavnici dva ministarstva i Austrijske agencije za investicije. Austrijska strana je odredila kompaniju Voith Hydro, a crnogorska strana EPCG, kao kompanije koje bi radile na realizaciji projekta HE „Komarnica“. Voith Hydro je angažovao projektantsku kompaniju Poyry iz Beča, koja je marta 2009. godine uradila Prethodnu studiju izvodljivosti, čiji rezultati ukazuju da je Projekat tehnički i ekonomski opravdan.

Nakon toga, EPCG i Voith Hydro su u maju 2009. godine potpisali odgovarajući Memorandum o razumijevanju o namjeri da zajednički realizuju izgradnju HE Komarnica.

Konkretni koraci u tom smislu su se mogli preduzeti tek nakon što EPCG završi sa izvođenjem geoloških istražnih radova i uradi odgovarajući izvještaj. Elaborat o istražnim radovima je završen 2013. godine i dostavljen je Voith Hydro-u, koji je angažovao Poyry da izvrši njegov pregled i ekspertizu. U aprilu 2014. godine u Energoprojekt-Hidroinženjeringu je održan sastanak u vezi Elaborata o rezultatima geoloških istraživanja, gdje je razmatran izvještaj Poyry-a o pregledu Elaborata. Prisutni su bili mišljenja da treba nastaviti sa istražnim radovima na Komarnici i paralelno započeti sa izradom tehničke dokumentacije, što je potvrđeno i od strane Komisije za reviziju Elaborata.

Kada budu završeni geološki istražni radovi i urađen odgovarajući izvještaj steći će se uslovi da Voith Hydro sa finansijskim

institucijama i drugim partnerima (kao što su evropske elektroprivredne kompanije RWE, EVN, E.on, Verbund, Statkraft) započne razgovore u cilju utvrđivanja mogućnosti izgradnje i finansiranja HE „Komarnica“.

Voith Hydro je takodje zainteresovan i za hidroelektrane na Morači. Tome u prilog ide i zvanična posjeta delegacije Crne Gore sa premijerom Đukanovićem na čelu pokrajini Baden-Virtemberg 11. i 12. marta ove godine, prilikom koje je potpisana Zajednička izjava o budućoj saradnji između Crne Gore i Savezne pokrajine Baden-Virtemberg. Tom prilikom delegacija Crne Gore posjetila je i Voith Hydro-ovu fabriku i neposredno se upoznala s višedecenijskom tradicijom u proizvodnji elektromašinske opreme za hidroelektrane, koja se koristi širom Evro-

pe i svijeta, kao i Voith Hydro-ovu laboratoriju.

Nakon ove posjete evidentno je da postoji prostor za nastavak saradnje. Ukoliko se dvije Vlade odluče za dalje konkretne aktivnosti u skladu sa Zajedničkom izjavom o budućoj saradnji, Voith Hydro je spreman da u tome učestvuje.

Inače, aktuelnim ugovorima o koncesiji za male hidroelektrane, predviđena je izgradnja 41 MHE. Voith Hydro je već preko svoje ćerke firme Koessler koja proizvodi opremu za male hidroelektrane do 30 MW uzeo aktivno učešće i u 2014. godini isporučio opremu koja je ugrađena u tri MHE na sjeveru Crne Gore a do kraja 2015. godine biće isporučena i ugrađena oprema za još tri MHE.

Firma Voith

5,7 MILIJARDI EURA GODIŠNJEG PROMETA U PREKO 50 DRŽAVA SVIJETA

Firmu Voith je osnovao Johann Matthaeus Voith, 1867. godine, u Heidenheimu. Kao jedna od većih porodičnih firmi u Evropi sa fabrikama i predstavništvima u preko 50 zemalja širom svijeta, Voith danas postavlja standarde na tržištu energije, nafte i gasa, papira i sirovina, u transportu i automobilskoj industriji. Ostvaruje 5,7 milijardi eura godišnjeg prometa i zapošljava više od 39 hiljada radnika.

Voith je organizovan u četiri poslovna sektora : Voith Paper (proizvodi i nudi postrojenja i mašine za proizvodnju svih vrsta papira), Voith Turbo (proizvodi i oprema za industriju, pogone za lokomotive i šinska vozila, teretna vozila i autobuse, brodske propelere, postrojenja za rafinerije), Voith Industrial Service (prati proizvodne procese u automobilskoj industriji, inženjering usluge i održavanje) i Voith Hydro.

Voith Hydro je jedan od najvećih proizvođača hidroenergetske opreme. Kao iskusan partner investitora i kompanija koje upravljaju elektranama obezbjeđuje brza, kreativna i ekonomična rješenja. Voith nudi širok spektar proizvoda od pojedinačnih komponenti do kompletnih prilagođenih koncepata, od realizacije novih postrojenja po principu "ključ u ruke" do modernizacije postojećih velikih i malih hidroelektrana.

Voith Hydro ima lidersku poziciju na globalnom hidro tržištu sa vrijednošću ugovorenih poslova od 1,5 milijardi eura u prošloj poslovnoj godini i sa više od 3600 zaposlenih širom svijeta. Voith Hydro je preko lokalnih firmi zastupljen na svim većim tržištima. Sa više od 40.000 isporučenih postrojenja širom svijeta čini jednu trećinu proizvedene električne energije.

Od velikog broja referentnih projekata naveo bih samo nekoliko kao npr: HE "Nijagara" u Kanadi (1912.), HE "Itaipu" u Brazilu (1978.) i HE "Tri Klisure u Kini" (1997.).

Voith Hydro je na prostoru bivše Jugoslavije kao isporučilac turbina prisutan od 1898. godine.

CRNA GORA

Gvozdenović: Nadam se nastavku saradnje sa A2A

Ministar održivog razvoja i turizma, Branimir Gvozdenović, izrazio je uvjerenje da će se nastaviti saradnja sa italijanskom kompanijom A2A koja je jedan od vlasnika EPCG, ali je dodao da su u Vladi jako zadovoljni što se za crnogorsku energetska kompaniju interesuju Hrvatska i Srbija.

U intervjuu za Večernji list i Poslovni dnevnik, Gvozdenović je rekao da postoji mogućnost gradnje više elektrana i da je Crnoj Gori interes da ostvari velike projekte koji jamče energetska stabilnost. Zbog toga je, kako je naveo Gvozdenović, Crnoj Gori potreban pouzdan partner.

TV ATLAS

Vojinović: Hidropotencijal posmatrati kao razvojni i ekološki resurs

Crna Gora ima značajan hidropotencijal koji nije iskorišćen, ali ga treba posmatrati ne samo kao razvojni već i kao ekološki resurs, ocijenila je generalna direktorica Direktorata za životnu sredinu i klimatske promjene pri Ministarstvu održivog razvoja i turizma, Ivana Vojinović. Prema njenim riječima, ukupan hidro potencijal Crne Gore procijenjen je na 11 hiljada gigavat časova, a od toga je prema procjenama iskorišćeno 17 do 20 odsto tog potencijala.

“To pokazuje da postoji prostor za dalje korišćenje, ali uz uslove održivog korišćenja i eksploatacije vodnog resursa”, poručila je Vojinović na okruglom stolu “Održiva hidroenergija i uticaj malih hidroelektrana na životnu sredinu”.

Prilikom izgradnje malih hidroelektrana, smatra ona, treba imati u vidu takozvani integralni pristup u projektovanju i planiranju i, prije svega, treba početi od sistema prostornog planiranja.

“Prilikom bilo koje vrste prostornog planiranja, treba paralelno da se izrađuje strateška procjena uticaja na životnu sredinu što znači da ekološka komponenta prožima cjelokupni sistem planiranja”, rekla je Vojinović.

Vojinović je kazala da je vodni potencijal potrebno posmatrati iz dva ugla, kao ekološki i razvojni resurs.

“Vodni potencijal u Crnoj Gori jeste, može biti i trebalo bi da bude značajan izvor električne energije”, ocijenila je Vojinović.

PORTAL CDM

U male hidroelektrane biće uloženo 109 miliona eura

Vlada se priprema da raspiše javno nadmetanje za davanje koncesija za izgradnju malih hidroelektrana na tri vodotoka - Bukovica sliv Komarnica u Šavniku, Ibrištica sliv Morača, opština Kolašin i vodotok Štitarička, sliv Tara u opštini Mojkovac.

- Hidrološka mjerenja i istraživanja pokazuju da je moguća ukupna instalisana snaga na vodotocima 7,2 megavata, sa procijenjenom ukupnom godišnjom proizvodnjom električne energije od 30,9 gigavat-sati - kazali su iz Ministarstva ekonomije.

Aktuelnim ugovorima o koncesiji, predviđena je izgradnja 41 male hidroelektrane, ukupne instalisane snage oko 72 meavata i planirane godišnje proizvodnje oko 244 gogavatsata. Vrijednost investicija za sve predviđene male hidroelektrane je oko 109 miliona eura.

PORTAL ANALITIKA

Na Krnovu kreće gradnja 30 vjetrenjača vrijednih 120 miliona eura

Na Krnovu će uskoro početi gradnja 30 vjetrogeneratora ukupne snage 72 MW. Očekivana godišnja proizvodnja električne energije vjetroelektrane Krnovo je oko 160 GWh. Izgradnju vjetrenjača će većim dijelom financirati Evropska banka za obnovu i razvoj.

Nakon izgradnje, vjetroelektrana će biti priključena direktno na lokalnu elektroenergetsku mrežu. Ministarstvo održivog razvoja i turizma, prošle godine je izdalo građevinsku dozvolu kompaniji "Krnovo Green Energy", za gradnju vjetrogeneratora na Krnovu vrijednih 120 miliona eura.

Građevinskom dozvolom je obuhvaćena izgradnja dvije trafostanice u Breznici i na Krnovu, pristupnih dalekovoda, sistema vjetrenjača i zgrade održavanja. Vjetrogeneratore, prve te vrste u Crnoj Gori, gradiće francuski investitor "Akvo Energy", a rok je dvije godine.

PORTAL ANALITIKA

Kavarić: Istražna bušotina biće udaljena barem 20 km od obale

Ministar ekonomije Crne Gore, Vladimir Kavarić, kazao je da će se prilikom istraživanja nafte i gasa implementirati najbolja zakonska rješenja i najbolja praksa koja garantuju maksimalnu zaštitu životne sredine.

- Ako se potvrde pretpostavke iz prvog tenderskog procesa, prvo bušenje možemo očekivati na lokaciji koja je od obale udaljena i više od 20 kilometara - rekao je Kavarić.

Kavarić očekuje da će Vlada uskoro sa naftnim kompanijama imati spremne nacрте ugovora za istraživanje nafte.

- Želimo da budemo sigurni da će izbor kompanija, podjela teritorije, izbor obaveznog radnog programa obezbijediti kvalitetan način valorizovanja

ugljovodoničnog potencijala podmorja Crne Gore. Očekujemo da ćemo u narednim nedjeljama imati nacрте ugovora što, međutim, ne zavisi isključivo od volje Vlade - rekao je Kavarić.

PORTAL ANALITIKA

U Budvi potpisana zajednička izjava o projektu Jadransko-Jonski gasovod

Na marginama Foruma "To be secure", koji je održan u Budvi, ministri vanjskih poslova i ekonomije Crne Gore, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Albanije potpisali su zajedničku izjavu o Jadransko-Jonskom gasovodu (IAP). Na taj način su potvrdili snažnu podršku implementaciji projekta koji je, kako je naglašeno, od izuzetnog značaja za zemlje regiona, južne i centralne Evrope, kako u smislu energetske sigurnosti, tako i u pogledu diversifikacije izvora.

Kako navode iz Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, sastankom su predsjedavali potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija, Igor Lukšić, i ministar ekonomije, Vladimir Kavarić. Zajedničkom izjavom koja je usvojena, ministri su se saglasili da će sve zemlje potpisnice podržati i ohrabriti osnivanje međudržavnog komiteta i potpisivanje memoranduma o razumijevanju u najkraćem mogućem periodu sa ciljem uspostavljanja stalnog operativnog tijela koje će koordinirati sve buduće administrativno-tečničke aktivnosti.

Dodatno, ovo tijelo će biti zaduženo za pripremu plana zajedničkih aktivnosti za buduću implementaciju projekata najkasnije do 1. oktobra ove godine. Budvanskom Izjavom o Jadransko-Jonskom gasovodu države regiona su još jednom potvrdile snažnu političku podršku realizaciji projekata od zajedničkog značaja i daljoj afirmaciji veoma sadržajne regionalne saradnje.

PORTAL ANALITIKA

REGION

Srbija: Poskupljenje električne energije od 1. avgusta 12 odsto

Električna energija će u Srbiji za građane od 1. avgusta poskupjeti ukupno 12 odsto, najavio je ministar rudarstva i energetike, Aleksandar Antić. Na konferenciji za novinare u Vladi Srbije, Antić je precizirao da će "klasično" poskupljenje biti 4,5 odsto, a da se poskupljenje od 7,5 odsto odnosi na akcize na električnu energiju.

Antić je podsjetio da je aranžmanom iz predostrožnosti sa Međunarodnim monetarnim fondom (MMF) bilo predviđeno povećanje cijene energije od 1. aprila 15 odsto, ali da je Vlada Srbije nakon "vrlo teških razgovora" sa tom finansijskom institucijom uspjela da dogovori da povećanje bude 12 odsto i da ga odgodi do 1. avgusta.

Kako je istakao u EPS-u neće biti zadovoljni odobrenim povećanjem, jer su "tražili više i očekivali više".

Nakon poskupljenja prosječna cijena jednog kilovat-sata za domaćinstva, bez uračunatog poreza na dodatu vrijednost (PDV) iznosiće 6,148 dinara. Prosječna cijena kilovat-sata za industriju je 5,854 dinara.

B92

Od 1. jula poskupjela električna energija u RS

Regulatorna komisija za energetiku Republike Srpske prihvatila je zahtjev Elektroprivrede RS da električna energija u tom BiH entitetu poskupi za domaćinstva od 1. jula 9,4 odsto. Prosječne cijene na osnovu "novih" tarifnih stavova od 1. jula 2015. i planirane potrošnje 2015. za kupce u RS biće veće 8,76 odsto.

Sva proizvodna i distributivna preduzeća iz sistema Elektroprivrede RS u martu ove godine podnijela su Regulatornoj komisiji za energetiku RS zahtjeve za pokretanje tarifnog postupka, kojim se traži povećanje cijene električne energije u RS.

BLIC

RWE ušao i na slovenačko tržište električne energije

Njemački RWE, koji je već dvije godine prisutan u Hrvatskoj, gdje je stekao oko 100.000 potrošača u kategoriji domaćinstva, sada "napada" to isto tržište u Sloveniji, na kojem je oko 800.000 potrošača.

RWE planira da pridobije 10.000 potrošača u prvoj godini poslovanja u Sloveniji, dok je cilj do 2020. godine 10 odsto udjela u tržištu, odnosno više od 80.000 potrošača. Slovenačka domaćinstva moći će da biraju između RWE-ovih paketa proizvoda s ugovorima na jednu, dvije i tri godine i proizvoda bez ugovorenog trajanja.

Kao svojevrsni marketinški "mamac" RWE svojim korisnicima u Sloveniji uz malu mjesečnu naknadu nudi i pakete štedljivih LED sijalica.

ENERGETIKA.NET

Slovenija od BiH potražuje tri milijarde KM zbog neisporučivanja električne energije

Elektroprivreda Slovenije tužila je RiTe Ugljevik zbog neisporučivanja električne energije od 1992. godine do danas. Spor bi BiH mogao koštati blizu tri milijarde KM uključujući i kamate. Slovenija je u izgradnju Termoelektrane Ugljevik prije rata uložila trećinu novca, a Termoelektrana je bila dužna Sloveniji redovno isporučivati trećinu proizvedene energije.

Tako je i funkcionisalo od '85. godine, kada je i otvorena, do '92. godine kada je isporuka prekinuta zbog rata u BiH. Spor se vodi pred Međunarodnim sudom za arbitražu u Vašingtonu. Odluke arbitara su konačne, a zemlje nemaju pravo žalbe, i odmah stupaju na snagu.

ENERGETIKA.BA

Hrvatska: Za godinu velika FN elektrana

U Zlatar Bistrici grade se dvije solarne elektrane snage po 1 MW, a kad se puste u rad, biće to najveći solarni pogon u Hrvatskoj. Kompanija Solida iz Ivanca prošle je godine izgradila i pustila u rad 12 manjih solarnih elektrana ukupne snage 2 MW.

Trenutno na dvije parcele ukupne površine 5 ha završava postavljanje konstrukcija za solarne panele i invertore. Vrijednost investicije samo u Zlatar Bistrici je 20 miliona kuna, oko 10 miliona po elektrani. Povrat investicije očekuje se za osam do deset godina, a svaka će elektrana proizvoditi oko 1500 MWh godišnje. Proizvedenu energiju prodavaće HROTE-u - Hrvatskom operatoru tržišta energije.

ELEKTROENERGETIKA.INFO

SVIJET

Gradi se nova solarna elektrana u Mađarskoj

Mađarska elektrana Matrai Eromu položila je kamen temeljac za buduću najveću solarnu elektranu u Mađarskoj. Elektrana vrijedna 21 milion eura sagradiće se u mjestu Visonta na sjeveru Mađarske. Raspolagaće sa 15 MW snage, a sastojće se od više od 72 hiljade fotonaponskih panela na 30 ha površine.

Puštanje u probni rad se očekuje krajem avgusta 2015. godine. Inače, Matrai Eromu je vlasnik najveće mađarske termoelektrane na uglj, snage 950 MW.

ENERGETIKA.NET

Odložena zabrana halogenih sijalica u EU

Zamjena halogenih sijalica štedljivijim LED sijalicama omogućava godišnju uštedu od 25 eura na računima za električnu energiju. Evropska komisija zato domaćinstvima savjetuje da pređu na ove energetske efikasne sijalice. Ističe se i njihov dug rok trajanja, tokom kojeg mogu da uštede i 100 eura.

Ipak, pod uticajem lobista industrije sijalica zabrana energetske neefikasnih halogenih sijalica u Evropskoj uniji odložena je za dvije godine. Lobisti su uvjerali evropske zvaničnike da LED alternative još nisu spremne. Industrija se zalagala za odlaganje zabrane za četiri godine tvrdeći da je za razvoj proizvoda nove tehnologije potrebno vrijeme dok aktivisti za energetske efikasnosti ističu da industrija barata starim podacima i napominju da potrošači zbog odlaganja neće plaćati manje račune za električnu energiju.

U Komisiji tvrde da će prelazak na energetske efikasnije sijalice 2018. godine svejedno svake godine donijeti uštedu koja odgovara godišnjoj potrošnji energije u Portugaliji i smanjenje emisije ugljen dioksida za 15,2 miliona tona do 2025.

EURACTIV

Spajanje tržišta električne energije

Čak 12 evropskih zemalja dogovorilo se da poveže svoja tržišta električne energije. Deklaraciju o regionalnoj saradnji u oblasti osiguranja isporuka u okviru unutrašnjeg evropskog elektroenergetskog tržišta potpisali su predstavnici Češke, Poljske, Austrije, Belgije, Danske, Francuske, Njemačke, Luksemburga, Holandije, Švedske, Švajcarske i Norveške. Riječ je o 10 članica EU i o dvijema zemljama (Švajcarska i Norveška) koje nisu članice, ali imaju tjesne veze i slobodnu trgovinu sa EU.

Regionalna saradnja jeste, kako je ovim povodom saopštila Evropska komisija, kamen-temeljac za stvaranje evropske energetske unije, koja treba da omogući sigurno snabdijevanje energijom i prihvatljive cijene za potrošače.

ELEKTROENERGETIKA.INFO

Moguće povezivanje Evrope i Afrike energetskim kablom

Povezivanje Evrope i Afrike energetskim kablom uskoro bi moglo da postane realnost, a za posao vrijedan 600 miliona eura zainteresovane su italijanska kompanija, Terna, i tuniska firma za električnu energiju i gas, Steg. Ministri razvoja Italije i Tunisa, Federica Guidi i Hamad Zkaria, početkom maja su pisali visokim predstavnicima EU, tražeći od njih finansijsku podršku za realizaciju tog projekta.

Zbog velikog značaja za države, ministri se nadaju da će im podršku kada su u pitanju finansije dati i EU i to kroz Evropski fond za strateške investicije (EFSD).

ELEKTROENERGETIKA.INFO

IEA: Sadašnji napori nedovoljni za usporavanje zagrijavanja

Međunarodna agencija za energiju (IEA) upozorila je, 15. juna, da su potrebni dodatni napori kako bi se povećanje prosječne temperature u svijetu do kraja vijeka ograničilo na dva stepena Celzijusa.

Koraci koje su zemlje do sada obećale pomoći će da se globalno zagrijavanje uspori, ali ne u željenoj mjeri.

- Koraci koje su zemlje u svijetu obećale ili najavile u cilju smanjenja emisija pred konferenciju o klimatskim promjenama u decembru u Parizu (COP21) neće donijeti željene rezultate, iako će biti korisni. Ti koraci će, prema procjenama, dovesti do prosječnog povećanja temperature za 2,6 stepeni Celzijusa do 2100. i za 3,5 stepeni do 2200, navodi se u saopštenju izdatom povodom objavljivanja specijalnog izvještaja IEA o energiji i klimatskim promjenama.

IEA takođe navodi da će biti potrebno povećati investicije u obnovljive izvore energije sa 270 milijardi dolara u 2014. na 400 milijardi dolara u 2030. i postepeno ukidati subvencije za fosilna goriva. Takođe, sektor nafte i gasa treba da smanji emisije metana, ističe IEA. IEA smatra da je sve to moguće ostvariti, ako se primijene postojeće tehnologije i politike, i to bez promjene ekonomskih i razvojnih planova bilo kog regiona u svijetu i bez ekonomskih troškova.

PORTAL ANALITIKA

STRUČNI PRILOG

ARHIMEDOVA HIDRODINAMIČKA PUŽNA TURBINA

dipl.maš.ing Milorad Vukotić

EKONOMIJA OPŠTE DOBITI

KORIŠĆENJEM ARHIMEDOVE HIDRODINAMIČKE PUŽNE TURBINE KOJA PROIZVODI „ZELENU“ ELEKTRIČNU ENERGIJU, CRNA GORA BI OD UVOZNIKA MOGLA POSTATI IZVOZNIK EL. ENERGIJE, MOGLA BI OTVORITI 900 RADNIH MJESTA NA SJEVERU DRŽAVE I DOKAPITALIZOVATI PENZIONNI FOND. ZAHVALJUJUĆI OVOJ TURBINI, 13 MILIONA DOMAĆINSTAVA ŠIROM EVROPE JE ZADOVOLJILO SVOJE POTREBE ZA EL. ENERGIJOM, A ŽIVOTNA SREDINA JE SAČUVANA OD EMISIJE 29 MILIONA TONA CO₂.

Deficit električne energije u Crnoj Gori može se prevazići za tri godine i to preko "zelene" energije, čime bi se ispunio Nacionalni plan da do 2020. godine u bilansu potrošnje bude 30 odsto "zelene" energije, a viškovi bi se izvozili u zemlje koje imaju velike potrebe za ovom energijom, zbog obaveza iz Kyoto protokola koji su potpisale sve države Ujedinjenih nacija. Preko podvodnog kabla Italija-Crna Gora ova energija će se lako izvoziti u EU.

Crna Gora je donijela svu neophodnu regulativu i obavezala se da će 12 godina otkupljivati svu proizvedenu električnu energiju iz obnovljivih izvora po unaprijed definisanoj cijeni.

Karta vodotoka Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju CG

Za realizaciju ovog projekta ima novca, a to je 1,4 milijarde eura koje građani Crne Gore čuvaju u bankama, uz kamatu 3 do 3,4 odsto godišnje, i to sa tendencijom pada kamata. To je kud i kamo bolje od prepuštanja ovog profitabilnog biznisa stranim investitorima.

Osim građana - dioničara, dugoročnu višestruku korist imala bi i država:

- neće više uvoziti električnu energiju, moći će da izvozi "zelenu" energiju i poveća količinu dragocjene vršne energije za tržište;

- eliminisanjem uvoza električne energije Crna Gora će poboljšati svoj devizni bilans;

- ovakav način investiranja u proizvodnju ne povećava javni dug, a sva dobit ostaje u Crnoj Gori. Ovo je takozvana investicija po dubini, najkorisnija za ekonomiju države, posebno ako se ima u vidu dosadašnje loše iskustvo sa ovako visoko profitabilnim projektima, koje su realizovali strani ulagači koji su svu dobit iznosili iz Crne Gore i tako umanjivali ekonomske efekte za državu

ZAKONSKE PRETPOSTAVKE ZA REALIZACIJU OVOG PROJEKTA

Na osnovu člana 20, stav 2 Zakona o energetici (SLCG br. 28/10 na sjednici od 29 septembra 2011 god) donijeta je Uredba o tarifnom sistemu za podsticajne cijene električne energije iz obnovljivih izvora (SLCG br.52/2011 od 4.11.2011 godine član 5). Podsticajna cijena za električnu energiju, proizvedenu u malim hidroelektranama, izračunava se po tarifnim stavovima koji su izraženi u eurima po kw/h i iznosi 10,44 eura, a u članu 9 stoji "Podsticajnu cijenu za proizvodnju električne energije operator tržišta isplaćuje mjesečno povlašćenom proizvođaču na osnovu zaključenog ugovora o otkupu električne energije". Država je po važećem Zakonu obavezna otkupljivati ovu energiju narednih 12 godina, poslije isteka ovog ugovora električnu energiju prodavaćemo na evropskom tržištu kao "zelenu" energiju, gdje će postizati i veću cijenu.

U Crnoj Gori su već počele sa radom mini hidroelektrane i to odlično funkcioniše, jer država otkupljuje proizvedenu struju po utvrđenim cijenama i svakog petog u mjesecu plati sve proizvedene i predate kilovate. To znači da će proizvođači narednih 30 godina ostvarivati veliki, siguran i dugoročan prihod, a postoji i mogućnost produženja koncesije.

ELEKTRIČNA ENERGIJA ĆE UVIJEK BITI POTREBNA, VODA ĆE UVIJEK TEĆI

Od ovog posla će imati koristi: dioničari kroz mjesečne dividende, država kroz prihod od koncesija, od poreza na dobit dioničara, kroz naplatu PDV-a zbog povećane kupovne moći za robe široke potrošnje, kroz povećanje uposlenosti javnih preduzeća (Hidrometeorološki zavod Crne Gore, Geodetski zavod Crne Gore, instituti pri univerzitetima...), opštine na sjeveru na čijoj teritoriji se nalaze vodotoci, a u čijoj nadležnosti su mini hidroelektrane do 1MW, u koju grupu spadaju "Arhimedove hidrodinamične pužne turbine", jer bi se povećao broj zapošljenih, postali bi dioničari, jer bi njihova zemlja i ostale nadoknade za izgradnju turbina pretvorili u dionice i tako za opštinu obezbijedili dugoročan kontinuirani prihod. Građani čija zemlja bi se koristila za realizaciju ovih projekata vrijednost korišćene zemlje pretvorili bi u dionice i tako sebi i potomcima obezbijedili dugoročnu dobit, lokalne firme bi izvodile građevinske radove, na teritoriji ovih opština poboljšali bi se lokalni putevi i elektroenergetska infrastruktura, izgradio bi se veliki broj ribnjaka, jer je vodotok iza male hidroelektrane bogat kiseonikom, što pogoduje uzgoju ribe.

OVAKO RADI (PROIZVODI ELEKTRIČNU ENERGIJU) "ARHIMEDOVA HIDRODINAMIČKA PUŽNA TURBINA"

Ove turbine se već više godina proizvode i primjenjuju u: Njemačkoj, Češkoj, Austriji, Holandiji, Italiji...

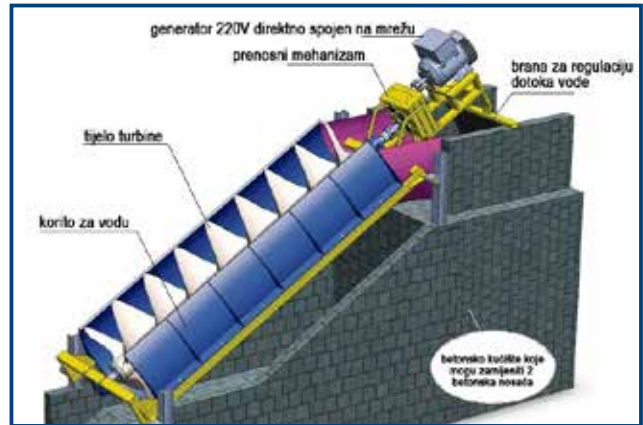
Arhimedova hidrodinamička turbina u pogonu

Ovo je efikasan i jeftin, a ekološki potpuno čist način da Crna Gora iskoristi sve svoje male vodotoke sa promjenljivim protokom i malim padovima i proizvede 500 do 600 megavata struje godišnje i tako pokrije svoj deficit, a višak izveze.

Pužna turbina je relativno nova vodena turbina koja pretvara snagu vode i pad u mehaničku energiju, a zatim preko prenosnog mehanizma i generatora u električnu energiju. Zahvaćena voda iz rijeke prolazi kroz dovodni kanal na gornju osovinu puže - turbine i cijelom njegovom dužinom se spušta do izlaska iz krila turbine. Voda prolazeći kroz zavojnicu predaje energiju turbini.

OPIS TURBINE I NJENA REGULACIJA

Arhimedova pužna turbina je jednostavne konstrukcije a osnovni djelovi su: tijelo turbine, korito za vodu, prenosni mehanizam i generator.

Sema Arhimedove hidrodinamičke pužne turbine

Ova turbina ne zahtijeva specijalan sistem regulacije. Sve što je potrebno je jedna pločasta ustava za zatvaranje dotoka vode i prelivni dio za odvođenje viška vode u kanal. Asinhroni generator sa pravilno dimenzionisanim kuplungom konektovan na javnu mrežu u opsegu od 10 do 100% svoje deklarisanе snage.

PARAMETRI TURBINE

- Snaga na osovini turbine do 500 kw
- Instalisani protok turbine 0.1 - 10 m³/sek
- Pad koji se može koristiti 1 do 10 m
- Ugao postavljanja turbine 22-36 stepeni

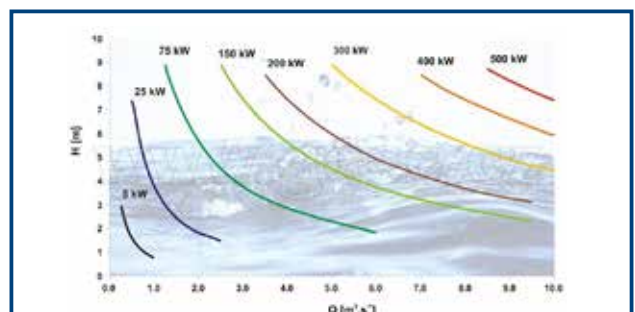
PREDNOSTI ARHIMEDOVE HIDRODINAMIČKE TURBINE U ODNOSU NA TRADICIONALNE TURBINE

- Značajno manji troškovi građevinskih radova.
- Dramatično niža cijena opreme (30-40 %)
- Mogućnost korišćena veoma malih padova (od 1metar)
- Jednostavna konstrukcija
- Dug radni vijek turbine zbog male brzine
- Pouzdanost u radu
- Obezbeđuje maksimalno iskorišćenje vodenog potencijala
- Jednostavno i jeftino održavanje
- Široko polje primjene (niske brane, slapovi ,mlinovi)
- Laka montaža
- Ne zahtijeva skupe vodozahvate

Water engine type	Water engine filling									
	15 %	25 %	35 %	45 %	55 %	65 %	75 %	85 %	95 %	100 %
Arhimedova screw	25	74	77	75	82	82	83	83	88	95
Kaplan turbine	15	70	85	88	98	99	99	99	99	95
Francis turbine	-	-	15	58	72	79	82	82	82	80
Banki mlinovi	-	40	68	68	72	74	75	74	72	70

Water engine efficiency [%]

Uporedna tabela Arhimedove hidrodinamičke pužne turbine i klasičnih turbina

Dijagram proizvodne snage Arhimedove hidrodinamičke pužne turbine

EKOLOŠKI VEOMA PRIHVATLJIVA JER NE OŠTEĆUJE FLORU

- Zadovoljava najviše ekološke standarde
- Ne mijenja klimatske uslove
- Ne pravi prepreke za sportove na vodi
- Ne pregrađujemo vodotoke
- Ribe su sigurne od povrede
- Turbina se može postaviti i u nacionalnim parkovima, turističkim naseljima, gradovima, selima

NOSILAC POSLA

Kako sada stvari stoje, najbolje bi bilo da nosilac ovog uspješnog projekta bude Fond PIO Crne Gore, koji bi, kao svuda u svijetu, počeo da funkcioniše na dohodovnom principu, a i zato što Fond garantuje javnost rada, koji će kontrolisati državni revizori, tako da će se izbjeći enormno bogaćenje pojedinaca i stranih investitora. Više od sto hiljada penzionera koji su čitav svoj radni vijek ugradili u izgradnju Crne Gore, a danas su na rubu egzistencije, ovim bi dobili veliku šansu da učešćem u ovom uspješnom poslu poboljšaju materijalni status i dokapitalizuju penzioni Fond kvalitetnim sredstvima na dugi rok. Hiljade štediša, građana Crne Gore, kroz finansiranje i realizaciju ovog posla postali bi vlasnici najvrednih i najsigurnih dionica, koje donose prihod svakog mjeseca. Da bi što više građana bilo u situaciji da postane vlasnik ovih dionica, potrebno je limitirati vrijednost uplate po jednom dioničaru. Kupovanjem ovih dionica građani dolaze u situaciju da potomstvu ostave najvrijedniji dugoročni poklon.

Važeći zakon omogućava da se prihod od proizvodnje naplaćuje odmah po uključenju u mrežu. Investicija se vraća za 4 do 5 godina od početka proizvodnje.

Prihod se dijeli tako što jedan dio ide za povraćaj uloga dioničara u izgradnju turbina, jedan dio za održavanje turbina, jedan dio za plate uposlenih, a najveći dio ide dioničarima. Poslije isplate uloga dioničara (4 do 5) godina, povećava se dio za isplatu dividende i tako do isteka koncesije, a to je 30 Godina sa mogućnošću produženja.

Posebno je vrlo vazno da će sve dionice biti na berzi, a to znači da će svaki dioničar moći trgovati sa svojim dionicama i vrlo brzo naći kupca, jer prodaje vrlo vrijedne dionice.

Ovaj projekat je konkretna i uspješna borba protiv siromaštva.

OBJEKTIV

IV SAVJETOVANJU CG KO CIGRE - OKRUGLI STO „BUDUĆNOST ELEKTRO ENERGETIKE CRNA GORE“

Miodrag Vuković

STVORITI USLOVE ZA ODRŽIVI EKONOMSKI RAZVOJ

Okruglim stolom "Budućnost elektroenergetike Crne Gore" kojim su učesnici ukazali na neophodnost prekidanja višedecenijske pasivnosti u Crnoj Gori u oblasti korišćenja raspoloživih energetskeg potencijala otvoren je stručni dio IV Savjetovanja CG KO CIGRE.

Medijator ovog okruglog stola, koji je privukao najveću pažnju učesnika Savjetovanja, predstavnika nevladinog sektora i medija, bio je **prof.dr Milutin Ostojić**. Profesor Ostojić je tom prilikom dao kratak prikaz i ocjenu strateških dokumenata iz oblasti elektroenergetike Crne Gore. On je konstatovao da su ključna strateška opredjeljenja energetske politike do 2030. godine održavanje, revitalizacija i modernizacija postojeće i izgradnja nove infrastrukture za proizvodnju, prenos i distribuciju energije.

Nakon brojnih pitanja iznesen je zaključak s kojim se složila većina prisutnih, a to je da su prioriteta energetske politike Crne Gore sigurnost u snabdijevanju energijom, razvoj konkurentnog tržišta te stvaranje uslova za održivi energetski razvoj. Profesor Ostojić istakao je da je jedno od ključnih strateških opredjeljenja Crne Gore da poslije 2020. godine postane neto izvoznik električne energije.

Dipl.el. ing Vojislav Srdanović iz COTEE, u temi koju je pripremio sa Le-

lom Bataković (EPCG) „Prikaz bilansa električne energije“ ukazao je učesnicima okruglog stola na neophodnost izrade, pored redovnih godišnjih, dugoročnih energetskeg bilansa na period ne manji od 10 godina. Učesnicima je prezentovan bilans za 2014.godinu i detaljan plan bilansa električne energije za period 2016. - 2020. godina sa stanovišta Strategije Vlade Crne Gore, kao i iz projekcije rađene u Elektropriredi Crne Gore.

„Raspoloživi potencijali Crne Gore u oblasti hidro energije“ bio je naslov teme koju je prezentovao **mr Slavko Hrvačević** iz EPCG. On je pored prezentovanja glavnih detalja vezanih za vodne resurse kojima Crna Gora raspolaže odgovorio na više pitanja koja

su se odnosila na mogućnosti iskorišćenja raspoloživih vodenih potencijala, kao i ekonomsku opravdanost pojedinih budućih projekata iz oblasti hidro energije. Procijenjeni raspoloživi ukupni vodni potencijal Crne Gore iznosi od $13.756 \times 10^9 \text{ m}^3$ u toku godine ili 73.3 odsto od ukupnog oticaja sa njene teritorije, koji se procjenjuje da iznosi $18.754 \times 10^9 \text{ m}^3$ vode u toku godine, podaci su koje je iznio Hrvačević.

Od bruto potencijala koristi se oko 17 odsto i to u 9 hidroelektrana ukupne prosječne godišnje proizvodnje od 1725 GWh.

U nastavku okruglog stola prof.dr Sreten Škuletić prezentovao je rad „Obnovljivi izvori električne energije“.

Nakon rasprave i više predloga učesnika skupa konstatovano je da se na osnovu dosadašnjih istraživanja i procjena može zaključiti da u Crnoj Gori postoje veoma perspektivni regioni i značajan potencijal za veće korišćenje energije direktnog sunčevog zračenja i energije vjetra, kao i biomase, komunalnog otpada i geotermalne energije.

Veliku pažnju i brojne **oprečne komentare** izazvala je prezentacija rada na temu „Opravdanost izgradnje TE Pljevlja II“ koju su obradili **dr Miodrag Gomilanović, Dr Ratomir Stanić i Dobrilo Gačević**. U radu su detaljno obrađene razne varijante izgradnje II bloka TE „Pljevlja“ sa svim neophodnim parametrima. Konstatovana je neophodnost izgradnje II bloka TE kapaciteta između 220 i 250 MW, jer sve analize daljeg rada postojećeg bloka ukazuju da pozitivne efekte, sa minimalnim uticajima na životnu sredinu, daje jedino opcija gradnje nove jedinice uz ekološku rehabilitaciju postojećeg prvog bloka do određenog pe-

rioda. Na kraju rasprave na ovu temu zaključeno je da država Crna Gora svoje potrebe za električnom energijom u dugoročnom periodu mora rješavati i kroz ovu investiciju, prvenstveno zbog optimizacije proizvodnih kapaciteta TE „Pljevlja“ na bazi rezervi uglja u pljevaljskom basenu, te maksimalnog iskorišćenja postojeće zajedničke infrastrukture I i II bloka termoelektrane, realizovanog pri izgradnji I bloka. Na taj način dugoročno gledano dolazi se do osiguranja energetske nezavisnosti države.

U nastavku okruglog stola **prof.dr Mihailo Burić** prezentovao je rad „Uticaj brana i akumulacija na životnu sredinu“ u kome su detaljno prikazani načini „sudara“ energetike i ekologije.

Na kraju se prof.dr Sreten Škuletić u temi „Kadrovski potencijali Crne Gore u oblasti elektroenergetike“ osvrnuo na dosadašnji rad, aktuelnu situaciju i planove visokoškolskih ustanova koje uglavnom obezbjeđuju potrebne kadrove za rad u energetskom sektoru.

Na ovom okruglom stolu brojne diskusije i polemike izazvalo je svih sedam prezentiranih radova, a na kraju svi učesnici su bili jednoglasni u ocjeni da je planom bilo predviđeno nedovoljno vremena za pojedinačne diskusije na izložene teme, iako je okrugli sto trajao duže od pet sati.

SINDIKALNE AKTUELNOSTI

SINDIKALNA ORGANIZACIJA ZAPOSLENIH EPCG (SOZ)

Mitar Vučković

OSTOJIĆ: MORAMO SE OBEZBIJEDITI OD SVIH IZAZOVA

Nakon izbora u Sindikalnoj organizaciji zaposlenih EPCG, novi-stari predsjednik jednog od dva reprezentativna sindikata, Zoran Ostojić, najavljuje odlučniju „borbu“ za radnička prava predviđena radnim zakonodavstvom i aktima kompanije.

- Prioriteti djelovanja naše sindikalne organizacije u narednom periodu biće usaglašavanje našeg Kolektivnog ugovora sa Granskim i Opštim, detaljne izmjene Pravilnika o rješavanju stambenih potreba zaposlenih kao i definisanje Socijalnog programa u slučaju tehnološkog viška. Moramo se, kao zaposleni, obezbijediti od svih izazova, a dobra okolnost je i to što sa kolegama iz drugog sindikata imamo dobru saradnju, pogotovo oko prioriteta djelovanja. Izmjena člana 101 Kolektivnog ugovora je temeljna tačka oko koje imamo apsolutnu saglasnost- ističe Ostojić

Ostojić očekuje da će se ponovo uspostaviti praksa mjesečnog sastajanja radničkih sa najvišim predstavnicima menadžmenta kompanije sa kojima su se sindikalci, kaže, prvi put sastali 1.jula, poslije dvomjesečne pauze.

- U SOZ-u imamo ozbiljnih primjedbi na novi Pravilnik o sistematizaciji radnih mjesta, ali se nadam da ćemo u dijalogu sa menadžmentom doći do kvalitetnijih rješenja, prije svega u dijelu koeficijenta i beneficiranog radnog staža, a na zadovoljstvo zaposlenih i u interesu kompanije – kaže Ostojić.

Predsjednik Sindikalne organizacije zaposlenih navodi da će budući izgled Sindikata u EPCG zavisiti od modela na koji se bude izdvojila FC Distribucija.

- Mislim da nije potrebno sindikalno izdvajanje ako FC Distribucija ne bude i finansijski izdvojena. U svakom slučaju izgled Sindikata zavisiće od statusa pravnog lica – smatra Ostojić.

Upitan da li će, kao i prošle godine dva reprezentativna sindikata u EPCG zajednički organizovati radničke sportske susrete, Ostojić je kazao:

Dobra saradnja sa kolegama iz drugog sindikata: Zoran Ostojić

- Ovogodišnje radničko-sportske igre trebalo bi da se održe u drugoj polovini septembra. Organizovaćemo ih zajedno sa kolegama iz druge sindikalne organizacije. Prošli susreti su protekli u najboljem redu i nema razloga da tako ne bude i u budućnosti!

U namjeri da čitaoce upoznamo i sa prioritetnim pravcima djelovanja i druge reprezentativne sindikalne organizacije u narednom periodu, prosljedili smo pitanja predsjedniku SO EPCG A.D, **Beširu Kaveviću**, ali do zaključenja ovog broja nijesmo dobili odgovore.

MLADE SNAGE

RADOSLAV MIRKOVIĆ, INŽENJER ZA OPTIMIZACIJU
U DIREKCIJI ZA UPRAVLJANJE ENERGIJOM

Olivera Vulanović

MNOGOBROJNE RADOVE LJUBAVI

Kao odličan student koji je u roku, 2007. godine završio Elektrotehnički fakultet u Podgorici, Radoslav - Rade Mirković dobio je priliku za posao brzo, poslije par mjeseci. Počeo je u ED Nišić gdje je, nakon pripravničkog staža i „pečenja zanata“ u svim ta-mošnjim sektorima radio na projektu „Unapređenje sistema mjerenja“. Nakon dvije godine prešao je u Direkciju za upravljanje energijom, gdje u Sektoru za upravljanje elektranama radi kao inženjer za optimizaciju.

Iako je volio distributivne projekte i poslove, za sadašnje radno mjesto Rade je pun hvale. Trgovina i upravljanje energijom je vrlo interesantan i dinamičan posao. Koncipiran je, kaže, poput njegovih životnih postulata. To podrazumijeva brze, pravovremene reakcije, bez odlaganja, u pravom trenutku. Bez improvizacija, po planu, a, ujedno, kreativno i pronicljivo. Na startu je imao veliku pomoć od kolega koji su nesebično prenosili znanja potvrđujući i na taj način da je ovaj posao timski rad.

Nije za čuđenje ako poslije radnog dana koji traži veliku posvećenost postoji potreba za odmorom. Rade ima drugačije navike. Nabrojaćemo samo neke od organizacija u kojima je aktivan i kojima „daruje“ svoje slobodno vrijeme. To su: izviđači, ekolozi, volonterski rad u Crvenom krstu, speleolozi, dobrovoljno davalstvo krvi, biciklizam, fotografija. Radovo najnovije „otkriće“ je sklonost prema pisanju poezije, čak razmišlja i o izdavanju zbirke.

Skoro sve ove aktivnosti imaju humani ili društveno odgovorni karakter. Iz izviđačke želje da se druži sa prirodom nastala je potreba da se priroda čuva, njeguje, unapređuje. Tako je Rade postao član Društva mladih ekologa Nikšića, prve ekološke organizacije u Crnoj Gori. Učestvovao je u brojnim akcijama čišćenja parkova, šuma, rijeka, mora. Ipak, vjaka se, cilj ekološkog pokreta nije u namjeri da čiste oni koji nikad nijesu bacili papirić, već da im se pridruže pojedinci sa drugačijim navikama.

O onima sa „drugačijim navikama“, karakteru ljudi bez ekološke svijesti, govori i Radova speleološka priča. Naime, kao zaljubljenik u prirodne atrakcije i član Speleološkog društva Nikšića otkriva, za većinu nepoznata mjesta Nikšića. Jedno od njih je Vidrovska pećina, kilometrima dugačka ljepotica, okićena pri-

rodnim ukrasima, stalaktitima i stalagmitima. Fascinirani kako se ukrasi u pećini prelivaju u bezbroj boja, pojedinci su kidali djelove krečnjaka koje je priroda vajala milionima godina i nosili kući kao trofej koji svijetli. Međutim, van pećine ukrasi gube moć.

Volontiranje u Crvenom krstu izuzetno je plemenita aktivnost u kojoj se mogu naći samo oni koje dira tuda nevolja pa je Rade dio ekipe koja brine o djeci sa posebnim potrebama, starima, nemoćnima, socijalno ugroženima.

Još jedna hvale vrijedna organizacija kojoj pripada naš sagovornik je i Klub dobrovoljnih davalaca krvi EPCG. Sa svojih dvanaest davanja Rade je bio davalac i prije nego je počeo raditi u Elektroprivredi, a po dolasku se učlanio u kompanijski Klub. Voli da pomogne, ne pitajući se kome ide krv. Svaka adresa je prava.

A, nakon svih ovih obaveza, na red dođu i one „za dušu“ - biciklizam, fotografija, pećanje, poezija. Da bi mogao završavati mnogobrojne, dnevne zadatke, Radu su neophodni i časovi relaksacije. Ako su osmišljeni i produhovljeni, za njega su efikasniji.

ŽIVOTNA PRIČA

SVETISLAV ŠESTOVIĆ - UKLOPNIČAR U TS BARUTANA

Biljana Mitrović

SVESTRANOST KAO STIL ŽIVOTA

Svetislav Šestović

Svetislav Šestović radi kao uklopničar u TS 35/10kV Barutana. Posao je vrlo odgovoran i važan u sistemu elektroprivredne opskrbe. Da bi se intervenisalo na stubu, neophodno je da se prekine napajanje strujom na tom mjestu i da stub bude rastavljen, isključen i uzemljen u trafostanici.

-Dobro i sigurno urađena manipulacija „isključiti, rastavi i uzemlji“, kojoj gotovo svakodnevno pribjegavamo da bi monter bili bezbjedni u trafostanicama i na stubovima, podrazumijeva maksimalnu koncentraciju i dobru saradnju među kolegama. Ovaj posao ne trpi greške, jer ispravke nema. Sve mora da funkcioniše besprekorno. Odgovornost za bezbjednost kolega, ali i sopstvenu, nešto je što se podrazumijeva, što je i ispred stručnosti za koju smo se školovali i koju smo kroz rad sticali-kaže Svetislav. On budno pazi da njegov dio „sлагalice“ funkcioniše, veoma je posvećen i temeljan, a to nije razvio samo kroz profesionalno iskustvo, već i u porodici. Uz troje djece, različitih po interesovanjima i karakterima, morao se naučiti istrajnosti i odgovornosti.

- Smatram da treba stalno ulagati, ali i izgraditi takav odnos prema poslu da to bude kvalitetan segment života. Treba pronaći pravilan odnos između potrošenog vremena i postignutog i u to uklopiti svoj način za predah – kaže Svetislav koji priznaje da nije na početku sve bilo tako jednostavno, bilo je raznih pitanja i teških odluka, ali to ga nije pokolebalo.

- Ono što vam na početku izgleda kao prepreka, može biti prilika. U životu samo treba napraviti pravi izbor – govori Svetislav.

Za njega je bila prilika da se zaposli u EPCG i ne pada mu teško ni rad u smjenama po 12 sati, 365 dana u godini. Uklopničari dežuraju i kad ostali proslavljaju novogodišnje i druge praznike, a često baš u tim periodima bude dosta posla. Rad u trafostanici pod naponom takođe je dovoljan razlog da nivo opreznosti bude maksimalan. Desilo se jednom da je prekidač zatajio, pokazivao je da je isključen, a nije bio, pa kad je počelo rastavljanje, došlo je do eksplozije, ali na sreću sve se završilo bez posljedica. Sve je to dosta stresno pa mu zato dobro dođe rad na porodičnom imanju od desetak ari na periferiji Podgorice, gdje se bavi stočarstvom, voćarstvom, vinogradarstvom, pčelarstvom. Na taj način se rješava nakupljenog stresa koji bi u nekom trenutku, nakon decenija radne karijere, možda doveo do preopterećenja.

-Time se moja porodica oduvijek bavila, ja sam samo nastavio tradiciju, došlo je nekako prirodno, kao da sam ovamo prenio dio zavičaja. Pomoglo mi je da se naviknem i zavolim život u glavnom gradu i ovdašnje ljude. Uvijek se trudim da nađem i njegovim nit, koja će biti osnova za dobru komunikaciju sa drugima, a tu važnu životnu lekciju naučio sam kao tinejdžer u Bijelom Polju, gdje sam učio električarski zanat – kaže Svetislav sjećajući se tih nezaboravnih godina, druženja sa vršnjacima, priredbi, igranki, čarolije belopoljskih ulica, ispunjenih veseljem i smijehom. Lijepo je sjećanje i na djetinjstvo u Stožeru gdje je rođen.

Rodni kraj napustio je 1984.godine, kada se u potrazi za poslom obreo u Podgorici i zaposlio u Energomontaži, a nakon četiri

godine u Elektrodistribuciji, gdje je i danas. Smatra da je imao sreće što je dospio u ovakvu kompaniju koja mu je obezbijedila sigurnu egzistenciju, ali je i on njoj mnogo dao. Dugo je radio kao monter na održavanju mreže i dalekovoda, a to je težak posao za koji se, kako sam kaže, niko ne otima.

- Kad vam je radno mjesto na visinama od desetak i više metara, sve izgleda drugačije. Ali umor i osjećaj iscrpljenosti potpuno potire zadovoljstvo kad na kraju radnog vremena sumiramo urađeno. Tada ove svakodnevne aktivnosti nadrastaju nivo ranog angažovanja -kaže Svetislav koji je nekoliko godina bio i inkasant, ali, bez obzira na radno mjesto, na svakom mu je prioritet bio da radi najbolje što može.

Tako radi i na istraživanju prošlosti i pisanju monografija o svojim korijenima kroz vremena. Njegova knjiga „Jedan iz epskog doba barjaktar Rade Šestović“, nedavno je promovisana u Podgorici. U njoj je obrađen lik uglednog barjaktara i narodnog junaka Rada Šestovića, njegovog pradjeda.

Svetislav Šestović autor je i knjige „Šestović kroz vremena“. Rekao nam je da se istraživanjem prošlosti bavi dugi niz godina i da planira i treću knjigu.

OBAVJEŠTENJA

OBAVJEŠTENJE O NOVIM PAKETIMA i uslovima za korištenje usluga mobilne telefonije i kupovinu uređaja (mobilni telefoni i tableti)

Poštovane kolege,

Potpisan je novi aneks ugovora o korišćenju usluga mobilne telefonije između EPCG i Crnogorskog Telekom. Slijede informacije o povoljnostima koje možete koristiti i način na koji možete realizovati.

Kako ostvariti pravo na službenu SIM karticu ili službeni mobilni telefon?

Ukoliko, u skladu sa „Politikom korištenja usluga interne telefonije“, imate pravo na korišćenje službene SIM kartice i/ili službenog mobilnog telefona, isto možete ostvariti na način definisan u politici.

Ukoliko želite da provjerite da li po politici imate pravo na korištenje službene kartice ili kupovinu službenog mobilnog telefona možete se obratiti na mail adresu: hrreferent@epcg.com.

Šta je povoljnost učlanjenja u zatvorenu grupu korisnika (CUG) EPCG i kako se učlaniti?

Učlanjenjem u zatvorenu grupu korisnika EPCG možete ostvariti pravo na određene besplatne razgovore ili mogućnost kupovine aparata po akcijskim uslovima, zavisno od odabranog paketa.

Za učlanjenje u korisničku grupu EPCG potrebno je popuniti formular Zahtjev za korišćenje usluga mobilne telefonije, a koji se nalazi kao Dodatak 1 u Politici korišćenja usluga interne telefonije (dat u prilogu 2 ovog obavještenja).

Popunjen zahtjev se upućuje HR-u na dalju obradu. Nakon njegovog odobrenja korisnik će biti obavješten o tome kad treba poći do najbližeg T-shopa radi potpisivanja ugovora.

Uz ovaj zahtjev kao prilog potrebno je popuniti i sljedeće dokument „Dostavljanje podataka potrebnih za učlanjenje u CUG“ (obrazac dat kao Prilog 1 ovog obavještenja; popunjava se samo dio koji se odnosi na konkretni zahtjev).

Kako učlaniti člana porodice?

Svi članovi korisničke grupe EPCG imaju mogućnost da učlane najviše tri broja za članove porodice. Postupak je isti kao i za učlanjenje u grupu, odnosno potrebno je popuniti

formular Zahtjev za korišćenje usluga mobilne telefonije, koji se nalazi kao Dodatak 1 u Politici korišćenja usluga interne telefonije (dat u prilogu 2 ovog obavještenja).

Popunjen zahtjev se upućuje HR-u na odobrenje. Nakon odobrenja zahtjeva korisnik će biti obavješten o tome kad treba poći do najbližeg T-shopa radi potpisivanja ugovora.

Uz ovaj zahtjev kao prilog potrebno je popuniti i dostaviti i sljedeće dokument „Dostavljanje podataka potrebnih za učlanjenje u CUG“ (obrazac dat kao Prilog 1 ovog obavještenja; popunjava se samo dio koji se odnosi na konkretni zahtjev).

Ugovor mogu potpisati samo punoljetna lica (ako je familijarni korisnik maloljetan, ugovor potpisuje roditelj).

Važno: Predušlov koji je potrebno ispuniti za učlanjenje u korisničku grupu EPCG je da prethodna dugovanja na brojevima koja se vode na vas moraju biti izmirena.

Kako iskoristiti povoljnosti paketa definisanim novim aneksom ugovora?

Da bi iskoristili povoljnosti novih paketa potrebno je da članovi korisničke grupe EPCG, koji sami plaćaju svoj račun, potpišu novi ugovor pod uslovima definisanim novim aneksom, u nekoj od poslovnica Telekom (spisak dat na poslednjoj strani obavještenja). Ovo ne važi za korisnike kojima firma plaća dio računa, tj. korisnike koji imaju određeni split limit. Njima su novi uslovi već primijenjeni.

Koji su paketi i uslovi paketa definisanim novim aneksom ugovora sa Telekomom?

Novi paketi za usluge mobilne telefonije za korisnike iz epcg cug-a

Napomena:

*Minute uključene u pretplatu koristite za pozive prema 068 i 069 mreži, nezavisno od besplatnih razgovora u mobilnoj i fiksnoj mreži Telekom;

*Nepotrošeni minuti se prenose u naredni mjesec

*Tarifni interval je 60/1 sekundi za sve razgovore prema mobilnim i fiksnim mrežama u Crnoj Gori;

Paket	Mjesečna pretplata	Uključeni minuti u pretplatu prema 068 i 069 mreži	Uključeni minuti ka mobilnoj i fiksnoj Telekom mreži	Data saobraćaj uključen u pretplatu	SMS uključen u pretplatu	Cijena poziva nakon potrošene pretplate prema svim mobilnim i fiksnim mrežama u Crnoj Gori	SMS prema svim mrežama u Crnoj Gori i Srbiji
Paket 1	4.57 (3.84) €	60	Neograničeno	100 MB	Nije uključeno u pretplatu	0.11 (0.09) €/min	0.02 (0.017) €
Paket 2	7.59 (6.37) €	60	Neograničeno	1 GB	Neograničeno ka T-Mobile mreži	0.11 (0.09) €/min	0.02 (0.017) €
Paket 3	14.70 (12.36) €	190	Neograničeno	1 GB	Neograničeno ka T-Mobile mreži	0.10 (0.08) €/min	0.02 (0.017) €
Paket 4	24.34 (20.46) €	360	Neograničeno	1 GB	Neograničeno ka svim mrežama u Crnoj Gori i Srbiji	0.08 (0.07) €/min	0.00 (0.00) €
Paket 5	48.19 (40.49) €	800	Neograničeno	3 GB	Neograničeno ka svim mrežama u Crnoj Gori i Srbiji	0.07 (0.06) €/min	0.00 (0.00)

* Ostale cijene se tarifiraju prema postpaid cijenovniku;

* Minuti unutar pretplate ne uključuju DATA i FAX pozive, pozive prema specijalnim brojevima, video pozive, pozive ostvarene u roaming

* Za paket 2 i paket 3 cijena SMS-a se odnosi na ostale mreže u Crnoj Gori i sve mreže u Srbiji

Ostale povoljnosti :

- mogućnost kupovine aparata po akcijskim uslovima (informacije o cijeni konkretnog uređaja u zavisnosti od paketa koji koristite možete dobiti u prodajnim mjestima Crnogorskog Telekom);
- mogućnost kupovine aparata na rate (ponuda u Prilogu 3);
- besplatne kartice i priključenje na mrežu za svakog korisnika unutar EPCG korisničke grupe;
- besplatnu zamjenu kartica za svakog korisnika koji je dio EPCG korisničke grupe;
- besplatnu aktivaciju rominga;
- mogućnost doplate za SMS unlimited paket po cijeni od 2,5 €;
- mogućnost doplate Internet 5 paket (1GB po max brzini) po cijeni od 2,5 € ili Internet & SMS Unlimited paketa 5 (10GB po max brzini) po cijeni od 7.5 €.

Napomena: Primjenjuje se politika fer korišćenja: nakon potrošnje 1 GB u Internet 5 opciji ili 3 GB u Internet & SMS Unlimited opciji smanjuje se brzina protoka na 128 Kbps. Korisnik ima mogućnost da dokupi dodatnih 3GB prvobitne brzine protoka do 42 Mbps po cijeni od 9 EUR (sa PDV-om).

NOVI USLOVI ZA PAKET MIP

Pretplata	0 €	
Pozivi unutar 067 mreže	0.036€/min	
Vrijeme A (fiksna i 069)	0.12€/min	ponedjeljak – petak 8-22h
Vrijeme B (fiksna i 069)	0.10€/min	ponedjeljak – petak 8-22h, subota, nedjelja
Srbija – fiksna i mobilna	0.22€/min	
SMS	0.03 €	
SMS prema inostranstvu	0.10 €	
MMS prema Crnoj Gori i Srbiji	0.171 €	

Napomena:

* Pozivi u zatvorenoj grupi korisnika (CUG-u) EPCG su besplatni

* Cijene su bez PDV-a;

*Tarifiranje je na 15 sekundi;

*Ostale cijene prema zvaničnom postpaid cjenovniku Telekoma

NOVI PAKETI ZA USLUGE MOBILNOG INTERNETA

Poslovnim postpaid korisnicima je dozvoljena mogućnost dijeljenja internet saobraćaja uključenog u pretplatu između „data“ kartice kao noseće sa više „voice“ ili „data“ kartica (na zahtjev korisnika).

Paket	Mjesečna pretplata	Internet saobraćaj (MB)	Politika fer korišćenja (nakon potrošnje navedene količine GB –smanjuje se brzina)	*Broj kartica koje dijele internet saobraćaj
Mobilni Internet Libero S	6.05 €	Neograničeno	10 GB	2
Mobilni Internet Libero M	10.12 €	Neograničeno	30 GB	2
Mobilni Internet Libero L	19.32 €	Neograničeno	100 GB	5
Mobilni Internet Libero XL	29.50 €	Neograničeno	250 GB	10

ROAMING USLUGE

Broj besplatnih dolaznih minuta iz Crne Gore u romingu raspoređen je na sljedeći način:

Paket 5: 300 minuta mjesečno;

Paket 4: 200 minuta mjesečno;

Paket 3: 100 minuta mjesečno;

Paketi 2 i 1: 50 minuta mjesečno.

Aktivacija usluge „Moj svijet“ omogućava besplatne dolazne pozive iz svih mreža u Crnoj Gori u 17 zemalja pri čemu važe jedinstvene cijene SMS-a i odlaznih poziva u romingu i GPRS saobraćaja:

Dolazni pozivi iz svih mreža iz Crne Gore	0 EUR
Odlazni SMS (Jedna tarifa za sve odlazne poruke)	0.15 EUR
Odlazni pozivi (Jedna tarifa za sve odlazne pozive)	1.01 EUR / min
Web'n'walk (Internet na mobilnom telefonu)	4.26 EUR/1 MB

Važno: Navedene cijene važe samo u sljedećim mrežama:

T-Mobile mreži u: Austriji, Njemačkoj, Mađarskoj, Holandiji, Češkoj, Makedoniji, Velikoj Britaniji, SAD, Hrvatskoj, Slovačkoj i Poljskoj;

Cosmote mreži u Rumuniji i Grčkoj;

AMC mreži u Albaniji;

Globul mreži u Bugarskoj;

Eronet mreži u Bosni i Hercegovini;

Telecom Italia Mobile mreži u Italiji.

vip mreža u srbiji

Crnogorski Telekom A.D. nudi posebne povoljnosti u romingu kada je korisnik u Srbiji, mreža VIP:

Besplatne dolazne pozive iz Crne Gore, do 300 besplatnih minuta u toku mjeseca, nakon čega se dolazni pozivi iz Crne Gore tarifiraju po cijeni od 0.09€/min sa PDV-om;

Cijena 0.12 €/min za odlazne pozive prema T-Mobile CG mreži i mreži VIP Srbija;

Jedinstvena cijena, 0.22 €/min za odlazne pozive prema svim ostalim mobilnim i fiksnim mrežama u Crnoj Gori i Srbiji.

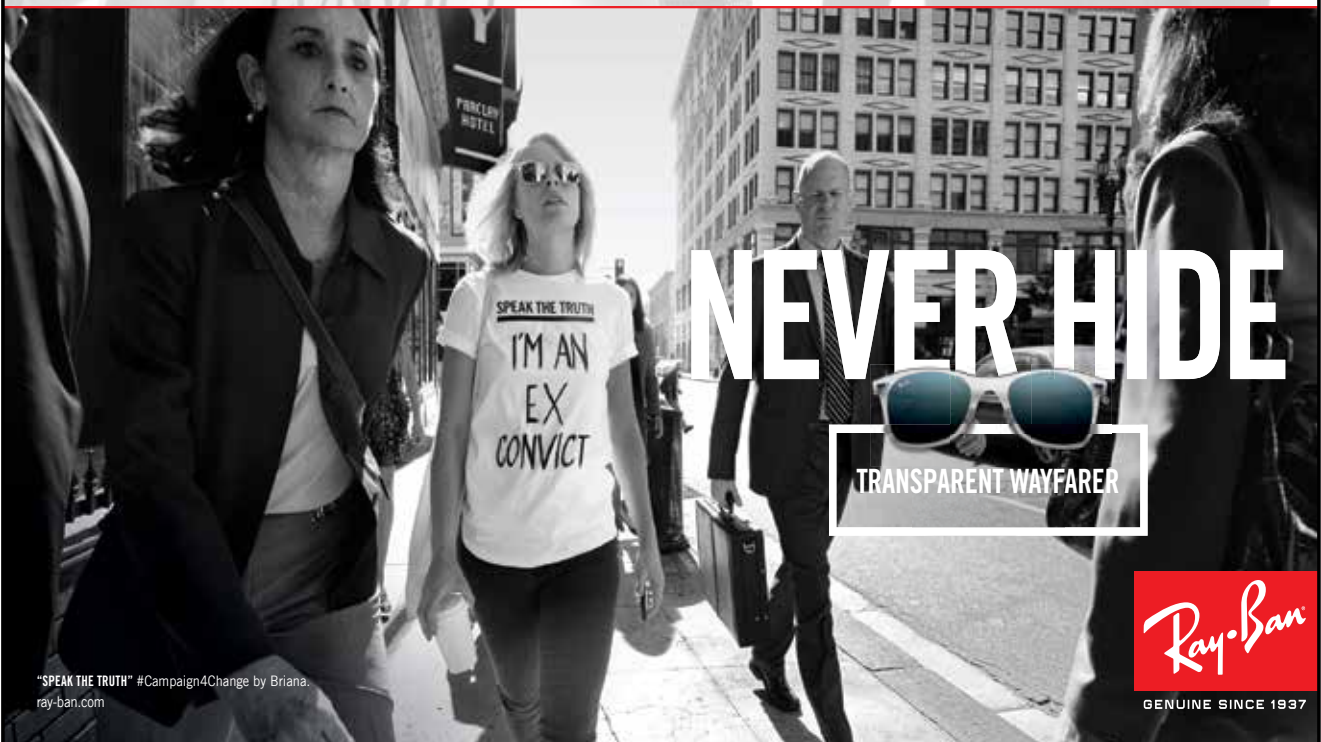
Napomena: Više informacija, kao i ponudu telefona možete naći na Intranetu, na stranici:

<http://intranet.int.epcg.co.me/?q=mn/obavjestenja/obavje%C5%A1tenje-o-novim-paketima-i-uslovima-za-kori%C5%A1%C4%87enje-usluga-mobilne-telefonije-i>

Obavještavamo sve zaposlene da sa **Optikom OPTOTIM** imamo sklopljen ugovor koji vam omogućava:

- Besplatna kontrola vida
- Akcijske cijene i kupovina na rate
- Veliki izbor dioptrijskih i sunčanih naočara najpoznatijih svjetskih brendova
- Sve vrste dioptrijskih sočiva vrhunskog kvaliteta
- Sve vrste kontaktnih sočiva
- Sunčane naočare sa dioprijom
- Kompletna usluga odmah, uz najsavremenije uređaje
- Stručno osoblje i profesionalni savjeti pri kupovini
- Garancija i sertifikat na sve proizvode
- Savršen odnos cijene i kvaliteta

"SPEAK THE TRUTH" #Campaign4Change by Briana.
ray-ban.com

Ray-Ban

GENUINE SINCE 1937

 **OPTIKA
OPTOTIM**

Preпустите nama brigu o vašim očima

Podgorica
Bulevar SPC 110
+382 20 228 336
podgorica@optotim.me

Kotor
SC Kamelija
+382 32 520 433
kotor@optotim.me

Budva
SC TQ Plaza
+382 78 11 99 22
budva@optotim.me

Bar
Ul. Jovana Stojanovića
Nova poslovna zgrada, centar
bar@optotim.me

Budva
Jadranski put b.b.
+382 78 11 99 33
optikabudva@optotim.me

Mostar
Mepas Mall
mostar@optotim.ba

AKTUELNOSTI

KOMISIJA ZA DODJELU NOVČANE POMOĆI ZAPOSLENIMA U EPCG

Olivera Vulanović

U SKLADU SA PRINCIPIMA HUMANOSTI

Komisija za dodjelu pomoći zaposlenima prilikom liječenja od težih bolesti mjesečno razmotri i uglavnom odobri na desetine zahtjeva. Sindikati traže izmjenu određenih kriterijuma i njihovo usklađivanje sa važećim Kolektivnim ugovorom u EPCG.

Radnici EPCG koji imaju potrebu za liječenjem, odlaskom u banju iz zdravstvenih razloga ili za kupovinu lijekova, nijesu prepušteni sami sebi. Uvijek mogu računati na svesrdnu pomoć Kompanije. Komisija za dodjelu pomoći zaposlenima, sastaje se jednom mjesečno da bi razmotrila pristigle zahtjeve o potrebi novčane pomoći prilikom liječenja i procijenila njihovu težinu i opravdanost. Kriterijumi za dodjelu novčane pomoći definisani su između poslodavca i Sindikalne organizacije zaposlenih (SOZ), koja je 2013.godine, u vrijeme donošenja trenutno važećih kriterijuma, imala status jedinog reprezentativnog Sindikata u EPCG. U međuvremenu se, članovima Komisije: koordinatoru, Momiru Mušikiću, (predstavnik SOZ –a), Biljani Petrović, (pravnicu) i dr Vjeri Bojović pridružilo i Bešir Kajević, predsjednik Sindikalne organizacije EPCG (SO EPCG), koja je prethodno ostvarila reprezentativnost.

- Sve prispjele zahtjeve, kojih mjesečno bude i do četrdesetak, pažljivo analiziramo. Prvo prođu „kroz ruke“ sindikalnog povjerenika koji procjenjuje jesu li u skladu sa kriterijumima, a zatim se šalju Komisiji. Odobre se skoro svi zahtjevi, jer su već prošli „filter“. Dr Bojović daje stručno mišljenje o vrsti i težini bolesti koje mi u potpunosti poštujemo - naglašava Momir Mušikić.

Bešir Kajević pozdravlja postojanje i rad Komisije, ali je mišljenja da je neophodna izmjena i dopuna kriterijuma za dodjelu pomoći, jer smatra da su postojećim umanjena prava predviđena Kolektivnim ugovorom EPCG.

I Mušikić se slaže da je praksa pokazala da treba dodatno definisati određena pitanja i podržava stav Kajevića da treba razlikovati bolesti po težini.

- Sada svi primaju isti novčani iznos – pet obračunskih vrijednosti koeficijenta. Trebalo bi, međutim, napraviti gradaciju pa radnicima sa lakšim bolestima dodijeliti do 5, a onima koji pate od težih oboljenja preko pet obračunskih vrijednosti - navodi Kajević.

Kajević ima primjedbe i na sistem ostvarivanja prava na zdravstvenu rehabilitaciju i na banjsko liječenje.

- Iako ovo pravo uživaju zaposleni koji imaju profesionalna oboljenja ili su doživjeli povredu na radu, banjsko liječenje im je otežano usljed činjenice da ga sami plaćaju, a tek nakon povratka mogu refundirati 60 odsto iznosa – podsjeća Kajević.

Kajevićeve primjedbe uvažava i Mušikić koji, uz to, iznosi problem u vezi sa nabavkom ortopedskih i protetskih pomagala.

- Na njih radnici trenutno nemaju pravo, ali tu praksu treba mijenjati ili kupovinu, bar donekle, finansijski pomoći – mišljenja je Mušikić.

Za pravnicu, Biljanu Petrović, najvažnije je da Komisija poštuje princip humanosti nastojeći da nikoga ne ošteti pogotovo što se radi o ljudima koji su u nevolji zbog bolesti.

- Da nikog, ko ispunjava propisane kriterijume, ne bismo odbili često tražimo dopunu dokumentacije. Skoro da nema prigovora na naš rad, jer nastojimo da budemo

maksimalno korektni. I, ne samo zaposleni, već i članovi uže porodice imaju pravo na jednokratnu novčanu pomoć za troškove liječenja teže bolesti, najviše do 40 obračunskih vrijednosti koeficijenta. Tu su i novčane pomoći prilikom bolovanja dužeg od tri mjeseca, prilikom povreda na radu i sl. U slučaju smrti, Komisija se ne sastaje već se, dodjela pomoći završi po hitnom postupku - objašnjava Biljana Petrović.

KAJEVIĆ: NADOKNAĐIVATI I ŠTETU OD ELEMENTARNIH NEPOGODA

Predstavnik SO SPCG u Komisiji za dodjelu novčane pomoći zaposlenima, Bešir Kajević, smatra da bi u kriterijume trebalo uvrstiti i nadoknadu štete zaposlenima u slučajevima elementarnih nepogoda.

-Sindikalna organizacija već je pokrenula postupak izmjene i dopune kriterijuma za dodjelu pomoći, tj. njihovog usklađivanja sa Kolektivnim ugovorom EPCG i predložićemo da se u kriterijume uvede i mogućnost dodjele pomoći usljed štete od elementarnih nepogoda, navodi Kajević.

SAVJETI LJEKARA

SANDRA SOŠIĆ, SPECIJALISTA PRIMIJENJENE FIZIOTERAPIJE (SCHROTH TERAPEUT)

TRETMAN SKOLIOZE

Skolioze predstavljaju deformaciju kod kojih dolazi do patološkog trodimenzionalnog krivljenja kičmenog stuba. Idiopatske skolioze su najčešće. One nastaju za vrijeme puberteta i adolescencije, najviše kod djevojčica u periodu ekspanzivnog rasta i razvoja, između desete i šesnaeste godine. Kod skolioza je karakteristična pojava rebarne grbe u području grudnog koša. U zavisnosti od lokacije krivine, kičmenu devijaciju prate tipični tjelesni deformiteti – lateralna devijacija (krivljenje u stranu), u frontalnoj ravni i rotacija u horizontalnoj ravni. Liječenje pacijenata sa skoliozom zahtijeva sveobuhvatan pristup. Kineziterapija kod skolioza ima za cilj prevenciju i sprečavanje dalje progresije skolioze, poboljšanje izgleda trupa i globalne posture, poboljšanje opšteg zdravlja, smanjenje funkcionalnog ograničenja.

Schroth metoda je princip vježbanja koji se primjenjuje u savremenoj kineziterapiji skolioza i u svijetu je prihvaćena kao najbolji konzervativni tretman skolioza. To

je isključivo fizioterapeutska tehnika. Ovu metodu je razvila 1921. godine Katharina Schroth koja je uočila da je terapija skolioza individualna i tretira sve aspekte trodimenzionalnog deformiteta. Cilj Schroth metode je zaustavljanje progresije krivine i njena korekcija, smanjenje bola uzrokovanog skoliozom, povećanje vitalnog kapaciteta pluća kao i osposobljavanje pacijenta da dugotrajno zadrži postignutu korekciju. Pacijent mora biti svjestan i sposoban da prepozna skoliotično držanje, da počne nelagodno da se osjeća bez korekcije i da korekciju održava u svakodnevnim aktivnostima. Motivacija, saradnja, disciplina i svjesnost su od esencijalnog značaja.

Vježbe po Katharin Schroth su jasno definirane. Odredi se početni položaj za korekciju odnosa među blokovima trupa kroz elongaciju (izvlačenje) krivine, a zatim se kroz specijalne vježbe disanja zajedno sa konkretnom mišićnom kontrakcijom izvodi aktivna derotacija. Pored propisanog programa vježbi fizioterapeutu na raspoloaganju

ostaju dodatne terapijske tehnike kojima se može djelovati na korekciju krivine.

Schroth metoda posmatra deformitet kroz tri tjelesne ravni i uključuje rotaciono disanje (svjesna kontrakcija međurebarnih mišića, dijafragme i sprovođenje tenzije iz grudnog koša ka ugroženim rebranim mjestim). Ovo predstavlja razliku između dosadašnjeg i ovog tipa vježbanja.

Sandra Sošić,
specijalista
primjenjene
fizioterapije

Kontakt telefon:
067-270-550

Doktorica Sošić poklanja tri masaže srećnim dobitnicima u 32. kolu nagradne igre "BUDI U TOKU BUDI U IGRI".

PREPORUČENE VJEŽBE

Preporučuje se da dijete petnaest dana uči vježbe po Schroth metodi koje kasnije sprovodi u kućnim uslovima, uz nadzor roditelja. Vježba se svakoga dana, jedan sat. Starosna ograničenja postoje samo kod djece ispod devet godina jer su suviše mali da bi razumjeli komande fizioterapeuta u toku učenja vježbi. Kada su odrasli u pitanju, kontraindikacije su: skolioze nastale usled diskus hernie, tumora, infekcija, inflamatorna oboljenja, psihijatrijske bolesti, osteoporoza, spondilolisteza, spasticitet.

Schroth metoda se preporučuje za sva godišta s tim što kod odraslih dolazi do estetskog poboljšanja, tj. poboljšanja izgleda mekih

struktura, a stepen krivine ostaje na istom nivou, dok kod djece do 16 -17 godina (završetak rasta) dolazi i do smanjenja stepena krivine.

Grupne vježbe su od velikog značaja, ljudi se međusobno motivišu. Preporučuju se što češće pauze kad je sjedeći položaj u pitanju. Na svakih sat vremena udaljite se od stola, ustanite, deset puta duboko udahnite na nos i duboko izdahnite na usta. Nakon toga istegnite mišiće vrata i ramenog pojasa.

Akcentirajte na pravilan sjedeći položaj za kompjuterom. Podlaktice i laktovi treba da su na stolu, kukovi gur-

nuti do naslona stolice, ledja prava, ispod stopala hoklica (u kancelariji može kutija, 3 registratora ili sl.) Kukovi, koljena su pod uglom od 90 stepeni.

Masaže su trenutno rješenje, opuste mišiće i poboljšaju cirkulaciju. Međutim, nije masaža rješenje već vježbe jer ukoliko se ne jačaju i ne istežu mišići vratnog i ramenog pojasa, problem će se ponavljati.

Čovjek se smatra fizički aktivnim ukoliko upražnjava konkretnu fizičku aktivnost tri puta nedeljno u trajanju od 45min.

Vježba: Turski sjed sa štapovima
Vidno poboljšanje nakon deset dana
učenja vježbi po Schrothu

Vježba: Na boku sa kaišem

**Poboljšanje nakon mjesec
dana vježbanja**

**Vježba: Stojeći položaj sa
štapovima**

**Samostalno zadržavanje korekcije
(slika desno) što više u toku dana**

**Kontrolni snimak nakon šest mje-
seci nošenja midera**

MUDRE MISLI

Dorđe Balašević:

„Oprosti sebi i kreni dalje moja vilo. Zar je tvoja magija zaspala? Skini okove tuge i poleti. Nekome ko će te znati voleti. Onako kako ja nisam mogao, smeo, a sam Bog zna da sam želeo. Ali kasno...“

„Nekad potrošimo mnogo snage i vremena pokušavajući da prežalimo. Neki prežale, neki ne prežale, a neki shvate da nisu imali za čim da žale. Njima je najteže!“

„Neko to od gore vidi sve...“

„A voleo sam je. I ona je mene volela. Svi su to znali osim nas!“

„Ostao je njegov ponos, njen inat, prokockana šansa i jedno obećanje. Imali su sve, a izabrali su ništa.!“

„Sve će proći. I srešćemo se jednom. Znam, okrenućes glavu, i zaboletće te u grudima. Sa-krićeš suze i produžiti dalje. I niko neće znati, ali znaću ja i znaćeš ti...“

„Nikad joj nisam dozvolio da mi zaviri u srce, previše sam se bojao da je ne izgubim. A izgubio sam je baš zbog toga.“

„Onda sam prijatelju shvatio sve iz nekog drugog ugla. Ona je bila uz mene kada to nisam znao a ponekad ni osetio. Nisam shvatao koliko je ljubavi posvetila i dala meni. Znaš, prise-tio sam se svega i bilo mi je žao što sam je pu-stio da ode. Jednosatavno je postala umorna od mog nemara, još samo jedna teška greška. Brinula se za mene a ja to nisam shvatao. Kad mi je govorila da ću jednom pogledati unatrag i videti sve greške nisam joj verovao. Ali, znaš, tek sad shvatam da sam pustio najbolje što sam imao da ode.“

„Bila je baš onakva kakvu sam oduvek hteo – pametna budala. Pametna za druge stvari, budala da izabere mene.“

tanja.nikcevic@epcg.com

SPORT I REKREACIJA

KOMENTAR ŠAHOVSKE PARTIJE

Kao što je poznato Šahovski klub "Elektroprivreda" odbranio je trofej Kupa Crne Gore. U uzbuđljivom finalu odlučujući bod za trijumf protiv ŠK "Mimoza" donio je Jovan Milović. Naš kolega je u sjajnoj partiji nadigrao VM Dušana Lekića. U nastavku je komentar te partije iz ugla pobjednika, FM Jovana Milovića.

FM JOVAN MILOVIĆ (bijeli) - VM DUŠAN LEKIĆ (crni) 1:0

1. Nf3 c5 2. g3 Nc6 3. Bg2 g6 4. O-O Lg7 5. Sc3 e6 6. a3 Sge7 7. Tb1 d5 8. b4

b6 9. Sa4 c4 10. Lb2 e5 crni osvaja pješacima prostor u centru i želi da nakon mirno završenog razvoja ostalih figura pređe u napad, međutim kasni u razvoju i njegov pješački centar je dosta klimav 11. b5 Sd4

12. Sxe5! Koristeći taktičke motive i vezanost crnog po dijagonali a1-h8 bijeli privremeno žrtvuje figure razbijajući centar protivnika Lxe5 13. e3 Sdc6 (u slučaju 13. ...Sdf5 14.ed4 Ld4 15.De1 Le6 16.Ld4 Sd4 17.De5 i crni ne može da brani dvojni udar) 14. bxc6 Sxc6 15.Lxe5 Sxe5 16. Sc3 Lg4 (jedino na 16. ...Le6 slijedilo bi 17.Sd5 Ld5 18.Tb5 Lg2 19.Te5 Kf8 20.Kg2 i bijeli bi ostao sa dva piona više) 17. f3 Le6 18. f4 Sc6

19. f5! (ovim potezom bijeli ograničava figure crnog i otvara g liniju da crni ne može dobro da rokira) gxf5 20. Dh5 Dd7 21. Tb5 Se7 22. a4 Tc8 23. Dh4 Td8 24. Dd4 Tg8 25. Se2 h5 26. Sf4 Kf8 27. Df6 d4 28. Dh6+Ke8 29. Sxh5 Th8 1-0

IN MEMORIAM

Zoran Jovanović(1957.-2015.)

Dana 27. juna 2015. godine iznenada je umro, u 58. godini života, kolega Zoran Jovanović. Bio je zaposlen u Direkciji za opšte usluge, tačnije Službi za održavanje i obezbjeđenje objekata. Jovanović je radio kao zaštitar na Cetinju. U EPCG zaposlio se 01. maja 1987. godine. Zoran Jovanović je sahranjen 28. juna 2015. godine na Novom groblju na Cetinju. Ostaće upamćen kao uzoran radnik, dobar drug i kolega. Iza sebe je ostavio suprugu Milicu i sinove Vlada i Marka.

PUTOPIISNA REPORTAŽA

JEDAN DAN KOD SUSJEDA

Andrija Kasom

KRUJE

*turistički centar
Albanije (II)*

KAŽU – AKO NIJESI POSJETIO KRUJE NIJESI VIDIO ALBANIJU, I U PRAVU SU! PREPJEŠAČIO SAM UZDUŽ I POPRIJEKO SKADAR, DRAČ, TIRANU, ELBASAN, ALI SAMO POSJETOM KRUJE IMAO SAM PRIVILEGIJU DA SE VRATIM U PROŠLOST, DOŽIVIM ANTIKU I SREDNJI VIJEK U ISTOM TRENUTKU. KRUJE JE FASCINANTNO, VEOMA VAŽNO TURISTIČKO MJESTO U KOJEM NE SMIJETE PROPUSTITI OBILAZAK STAROG GRADA, MUZEJ SKENDERBEGA I ETNOGRAFSKI MUZEJ. HODAJUĆI KALDRMOM STAROG BAZARA, ZA KOJU DOKUMENTI KAŽU DA JE IZGRAĐENA PRIJE 400 GODINA SA 150 TRGOVINA, ČINI VAM SE KAO DA JE VRIJEME STALO.

Približavajući se kapiji Starog grada, zapazio sam sličnost sa našim Starim Barom, Ulcinjom... Stari grad je smješten na kamenom brežuljku, a smatra se da je prije zemljotresa 1617. godine bio povezan sa planinom Kruje, opasan je bedemima visine od 0,8 do 1,5 metara i prostire se na 2,25 hektara. Izgradnja grada datira iz VI-VII vijeka, obnavljali su ga Vizantijci (XI-XIII) i Osmajlije (XVI-XVII). Grad ima dva ulaza. Glavni ulaz je kameni tunel sa lučnim krovom u nekoliko osnova, a postoji i mnogo malih ulaza. Ulaskom, pažnju mi je privukla Sahat kula, izgrađena na najvisočijoj tački grada. Sa tog mjesta se pruža prelijep panoramski pogled na Distrikt Kruje. U dane, kada je nebo kristalno čisto, sa ovog mjesta se vidi planina Tomori na jugu, Jadransko more na zapadu i pogled doseže do Ulcinja na sjeveru. Sahat kula ima eliptičan oblik, njena jednostavnost i monumentalnost me je osvojila, dugo sam sjedio na njenim stepenicama. U jednom trenutku, pažnju su mi privukle devojke u vjenčanicama. Bio sam iznenađen, u početku sam pomislio da se radi o snimanju reklame, međutim kasnije sam saznao da na ovo mjesto, po tradiciji, dolaze na dan vjenčanja. Brže-bolje uzeo sam aparat i „ugrabio“ par snimaka, nijesam mogao odoljeti.

Obilazio sam grad na čijem prostoru postoji mnogo ruševina, iskopine mnogih građevina. Pored Sahat Kule, najznačajnije građevine su Crkva Svetog Andreja, Fatih džamija, kupatila, derviš loža Dollma, mnoge kuće... Mnogi objekti se rekonstruišu, vraća im se stari sjaj. Posebnu pažnju mi je privukao Muzej Skenderbega, preporučujem ga za posjetiti. U njemu se upoznate sa istorijom grada od nastanka do danas. Ulaznica je 200 leka. Ko voli starine, ne treba propustiti ni razgledanje Etnografskog muzeja u čijem prizemlju su sobe opremljene opremom za stare zanate, videt ćete na koji način se pravilo maslinovo ulje, kako se mijesio hljeb, tkali ćilimi... Centralna prostorija ima ekran na kojem se ovi procesi neprestano prikazuju. Na spratu su sobe sa starim namještajem, nošnje i sve ono što je bilo potrebno za život tog doba. Za posjetu ovog Muzeja niko od mene nije tražio da kupim ulaznicu, možda zbog toga što sam se pridružio grupi turista koji su ga u tom trenutku obilazili.

Sa obilaskom Etnografskog muzeja, završila se i moja posjeta Starog grada, začuđen kako mi je vrijeme brzo prošlo. Iako sam u Starom gradu vidio tri nacionalna restorana, odlučio sam da vrijeme odmora provedem u Taverni na samom ulazu u Stari grad, dolaskom njena terasa mi je privukla pažnju. Zadovoljstvo lijepog pogleda, dopunilo je veoma ljubazno osoblje i morao sam naručiti autentično jelo ovog kraja. Ime mu nijesam upamtio, znam samo da se nije moglo uporediti sa nijednim drugim jelom koje sam konzumirao u drugim gradovima Albanije. Od kuvara sam saznao da njegova specifičnost dolazi zbog spremanja u glinenim posudama, u kojima su se jela u ovom kraju uvijek spremala. Završetkom gurmanskog užitka, popijene prave domaće kafe, bio sam spreman za povratak, Sunce se bližilo horizontu...

31.

kolo nagradne igre za zaposlene "BUDI U TOKU, BUDI U IGRI"

PODIJELJENO 13 VRIJEDNIH NAGRADA

SINDIKALNA ORGANIZACIJA ZAPOSLENIH EPCG (SOZ), I U OVOM KOLU, NAGRADILA PET ZAPOSLENIH SA PO 100 EURA, A SINDIKALNA ORGANIZACIJA EPCG PET ZAPOSLENIH PO 50 EURA. TRADICIONALNO, LOVČEN OSIGURANJE AD OBEZBIJEDILO GODIŠNJE OSIGURANJE KUĆE ILI STANA, DOK OPTIKA "OPTOTIM" POKLANJA DVA VAUČERA OD PO 50 EURA ZA KUPOVINU U NJIHOVIM OBJEKTIMA.

DOBITNICI NOVČANE NAGRADE SOZ (100 EURA):

1. Branko Vujović (Direkcija)
2. Milisav Minić (ED Mojkovac)
3. Srđa Šćepović (ED Podgorica)
4. Marko Osmajić (HE "Perućica")
5. Danijela Bošnjak (HE "Piva")

DOBITNICI NOVČANE NAGRADE SO (50 EURA):

1. Aleksandar Banović (HE "Perućica")
2. Goran Jovičević (ED Podgorica)
3. Miloje Ćorić (Mojkovac)
4. Ljiljana Milošević (OJ Cetinje)
5. Miloje Kljajević (TE "Pljevlja")

Nagrada Lovćen osiguranja A.D. Podgorica pripala je **Kostadinu Pejoviću (HE "Piva")**.

VAUČERE OD 50 EURA ZA KUPOVINU U OPTIKAMA "OPTOTIM" DOBILI SU:

1. Dajana Popović (ED Bar)
2. Mišo Milović (Direkcija)

KOMISIJA ZA IZVLAČENJE:

Svetlana Gardašević (SOZ), Rajka Banović (SO) i Miodrag Vuković (Direkcija za odnose sa javnošću)

**U NAREDNOM KOLU NAGRADNE IGRE OČEKUJE VAS JOŠ VRIJEDNIH NAGRADA -
KARTE ZA LAKE FEST I BEDEM FEST, MAJICE SA LOGOM EPCG...**

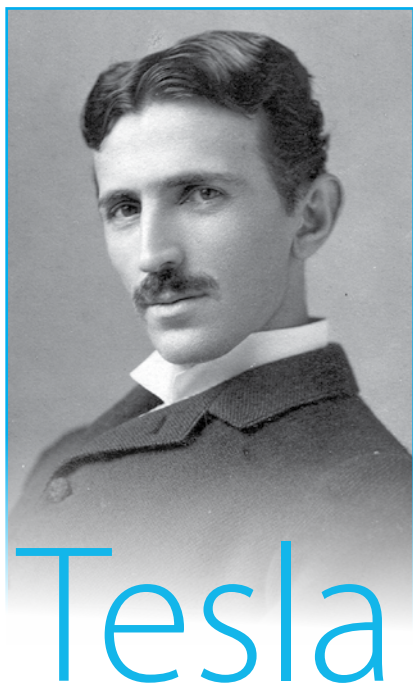
Dobitnicima čestitamo, ostalima više sreće u narednom kolu.

NAPOMENA: Poštovane kolege, obavještavamo Vas da ćemo u obzir uzimati samo kupone sa tačnim odgovorom na nagradno pitanje. Istovremeno, podsjećamo Vas da se, shodno pravilima, učesće u nagradnoj igri obezbjeđuje popunjavanjem isključivo jednog kupona. Svi oni koji budu slali dva ili više kupona, kao i kuponi sa netačnim ili bez odgovora biće unaprijed diskvalifikovani!

REDAKCIJA

NAGRADNO PITANJE U OVOM KOLU:

Koliku dobit je EPCG ostvarila prošle godine?

Po iseljenju u Ameriku Tesla je dolazio u Evropu dva puta, 1889. i 1892.godine kad mu je, 16. aprila, umrla majka Đuka. Tesla nije stigao da je vidi živu i bio je jako potresen njenom smrću. Tom prilikom, prvog juna posjetio je i Beograd. To je bila njegova prva i posljednja posjeta prijestonici srpske kraljevine.

Profesor Vojne akademije i član delegacije za doček, Đorđe Stanojević, objasnio je na zadivljujuće jednostavan način suštinu Teslinog rada u elektrotehnici:

“Ako mi dozvolite da se izrazim jednom slikom, Maksvel je preko provale, koja rastavlja svetlost i toplotu s jedne, i magnetizam i elektricitet s druge strane, prebacio jednu tanku žicu, koja je istina, spajala obe obale, ali je ta veza bila veoma slaba i neznatna. Danas je g. Tesla preko provale, a između obeju obala, sazidao most kojim se bez ikakve opasnosti a s najvećom sigurnošću može preći iz toplote i svetlosti u elektricitet i magnetizam i obratno.”

Olivera Vulanović

SKANDINAVKA

Autor: Marko Burić	Čistilica na foto. nalazi se na zatvaračnici...		Američka glumica Arčer	↩	Italijanski slikar Vedova Island	↩	Listopadno drvo
Volt		Reditelj Kusturica Ljekovita biljka					“National Offensive”
Lijek protiv mučnine							
Talijum			Litar Dio kopna uvučen u more (mn.)		Osnovni začim Kalaj		
Prošlo svršeno vrijeme							Energija
↩						Elektron	
Odstranjivač laka za nokte	Domaća životinja Ruska fabrika automob.						
Selektor fudbalera Njemačke, Joakim							
Indijski začim							
↩							
Potvrdna rječca			Austrija				
Lična zamjenica							
↩		Amper					

Rješenje skandinavke iz prošlog broja:
R, R, I, I, Ja, NPT, JAA, Esej, Pet za Pet, Ka, D, Kru, Ateisti, Mušovića, RA, Mikro, S, PT, Desai.

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

IME I PREZIME _____

POSLOVNA JEDINICA _____

BROJ TELEFONA _____

E MAIL _____

ODGOVOR _____

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

IME I PREZIME _____

POSLOVNA JEDINICA _____

BROJ TELEFONA _____

E MAIL _____

ODGOVOR _____

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

32. KOLO NAGRADNE IGRE ZA ZAPOSLENE "BUDI U TOKU - BUDI U IGRI"

BOGAT NAGRADNI FOND

NAGRADNO PITANJE ►

PRAVILA NAGRADNE IGRE:

Priručnik nagradne igre "Budi u toku - budi u igri" je Direkcija za odnose sa javnošću EPCG. Svrha priređivanja je nagrađivanje zaposlenih, osim u Direkciji za odnose sa javnošću. Jedno lice ima pravo da popuni jedan kupon. Izvlačenje kupona organizuje Direkcija za odnose sa javnošću, a imena dobitnika biće objavljena u narednom broju lista EPCG. Za učešće u igri, potrebno je tačno odgovoriti na nagradno pitanje.

**KOLIKU DOBIT JE
EPCG OSTVARILA
PROŠLE GODINE?**

